ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 63ον. ΜΑΡΤΙΟΣ, 1927. Ἀριθ. 3

ΠΩΣ ΕΜΑΘΟΜΕΝ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

«Σεῖς ὅμως δὲν ἐμάθετε οὕτω τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ αὐτὸν ἠκούσατε καὶ εἰς αὐτὸν ἐδιδάχθητε.»

Ἐφεσ. δ'. 20, 21.

Μὲ τὰς ἀνωτέρω λέξεις ὁ Ἀπόστολος παρουσιάζει μίαν ἀντίθεσιν ἢ ἀντίφασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκοντο οἱ πιστοὶ τῆς Ἐφέσου, (ἢ καὶ οἱασδήποτε ἄλλης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ) πρὸς τὴν αὐθεντικὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Λέγει πρὸς αὐτούς: «Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς σας, ἡ συμπεριφορὰ καὶ ἡ ἀναστροφή σας, ὁ χαρακτήρ, τὸν ὁποῖον δεικνύετε, ***δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ***, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις ἠκούσατε, καὶ εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ ὁποίου ἐκατηχήθητε.»

Τί ἀκριβῶς συνέβαινε μὲ τοὺς Ἐφεσίους δὲν γνωρίζομεν· δυνάμεθα ὅμως νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἦτο κάτι παρόμοιον πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ συμβαίνει μὲ ἡμᾶς σήμερον εἰς τὸν καθημερινὸν ἡμῶν βίον. Ὅτι δηλ. ἐνῷ εἶχον μάθει τὸν Ἰησοῦν πρᾶον, ταπεινόφρονα, φιλάνθρωπον, εὐγενῆ, ἐπιεικῆ, τελείως ἀφιερωμένον εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρός, προσηνῆ καὶ εὐπρόσιτον εἰς τὰ παιδία καὶ τοὺς γέροντας, εἰς ἄνδρας καὶ γυναῖκας, εἰς ἐναρέτους καὶ ἁμαρτωλούς, ἑλκύοντα δὲ πρὸς ἑαυτὸν ἀνθρώπους παντὸς κοινωνικοῦ στρώματος,—καὶ ἐνῷ εἶχον μάθει οὕτως Αὐτὸν ἐξ αὐτοψίας τε καὶ ἐξ ἀκοῆς καὶ διδασκαλίας— ἐν τούτοις ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ὑπεροψία, ἡ ἀνειλικρίνεια, ἡ ὑποκρισία ἀπετέλουν τὰ στοιχεῖα καὶ ἐλατήρια τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν. Καὶ ἀναγκάζεται ὁ Ἀπόστολος νὰ κρούσῃ δι' αὐτοὺς τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου.

Ἀλλὰ μήπως μόνον οἱ παλαιοὶ οὗτοι Ἐφέσιοι ἦσαν ἄξιοι τοῦ ἐλέγχου τοῦ Παύλου; Ἆρά γε εἰς τοὺς σημερινοὺς Χριστιανοὺς γενικῶς, καὶ τὸν Εὐαγγελικὸν Χριστιανικὸν κόσμον εἰδικώτερον, δὲν ἐφαρμόζεται ὁ ἔλεγχος οὗτος; Ἐὰν δηλαδὴ ἐνεφανίζετο σήμερον εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὁ Παῦλος, δὲν θὰ μᾶς ἔλεγε τὰ αὐτά, ἢ καὶ μὲ ἔτι αὐστηρότερον τόνον: «Ὕστερον ἀπὸ 20 αἰώνων μαθήτευσιν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος τῆς ζωῆς σας; αὐτὸς εἶναι ὁ Χριστιανικός σας χαρακτήρ, τόσον ἀντίθετος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χριστοῦ; Καὶ ἀφοῦ ζῆτε οὕτω, διατί παραπονεῖσθε, ὅτι εἶσθε τόσον ὀλίγοι καὶ τόσον ἀνίσχυροι;»

Ἡ ζωή, τὴν ὁποίαν ζῶμεν, εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν πνευματικὴν γνῶσιν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν.

1. ***Εἶναι ἀνάγκη νὰ μανθάνωμεν τὸν Χριστόν.*** Ἐὰν πρόκειται νὰ ἐξασκήσωμεν ἓν ἐπάγγελμα, μίαν τέχνην, μίαν ἐπιστήμην, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μαθητεύσωμεν πλησίον ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις δύναται νὰ μᾶς διδάξῃ, ἢ νὰ φοιτήσωμεν εἰς σχολὴν ἢ Πανεπιστήμιον, διὰ νὰ μάθωμεν τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην ἢ τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ μετέλθωμεν. Καὶ ναὶ μὲν ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι οὔτε ἐπάγγελμα, οὔτε τέχνη, οὔτε ἐπιστήμη. Προσθέτω μάλιστα: ἀλλοίμονον ἐὰν ἦτό τι τοιοῦτον. Εἶναί τι ὅμως ὑψηλότερον, εὐγενέστερον, οὐσιαστικώτερον, διότι ἡ πνευματικὴ ἢ θρησκευτικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀσκεῖ τὴν ὑψίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ὅλης πορείας καὶ ἐργασίας αὐτοῦ, μορφώνουσα τὸν χαρακτῆρά του καὶ φέρουσα εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν καὶ συνάφειαν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Ἐν τούτοις, εἴς τινα σημεῖα οἱ γενικοὶ νόμοι καὶ κανόνες τῆς κοσμικῆς ζωῆς ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ ζητήματα, ἐφ' ὅσον λ. χ. πρόκειται περὶ διδασκαλίας πνευματικῆς καὶ ἀποκτήσεως ἀκριβοῦς πνευματικῆς γνώσεως. Ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ· ἑπομένως διὰ νὰ μάθωμεν αὐτήν, ***πρέπει νὰ μαθητεύσωμεν παρὰ τῷ Χριστῷ***, πρέπει νὰ καθήσωμεν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ. Ἡ δὲ μαθήτευσις αὕτη δὲν εἶναι ζήτημα ὀλίγων στιγμῶν ἢ ὡρῶν ἢ ἡμερῶν, ἀλλ' ὁλοκλήρου τοῦ βίου. Ὅπως εἰς πᾶν ἐπάγγελμα, ὅσῳ ὁ ἄνθρωπος ζῇ καὶ ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμα ἐκεῖνο, τόσῳ καὶ μανθάνει καὶ τελειοποιεῖται, οὕτω καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν ζωήν, ὅσῳ περισσότερον ἀσκούμεθα εἰς αὐτήν, τόσῳ τελειότερον μανθάνομεν τὸν Χριστόν. Ὁλόκληρος ὁ βίος ἡμῶν δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ, ὅπως μάθωμεν ἐξ ὁλοκλήρου τὸν Χριστὸν καὶ πάσας Αὐτοῦ τὰς τελειότητας. Διὰ τοῦτο κατὰ πᾶσαν παρερχομένην ἡμέραν μανθάνομεν πληρέστερον τὸ ἄπειρον τῆς ἀγάπης, τῆς ἁγιότητος, τῆς μακροθυμίας, τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰς σχέσεις Αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Μανθάνειν τὸν Χριστὸν δὲν σημαίνει μανθάνειν τὴν βιογραφίαν τοῦ Χριστοῦ ἢ δόγματα, διατάξεις καὶ συστήματα θεολογικά. Σημαίνει τὸ νὰ γνωρίσωμεν Αὐτόν: α) Ὡς Σωτῆρα ἡμῶν. β) Τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν φύσιν Αὐτοῦ. γ) Τὸν σκοπὸν δι' ὃν κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν, καὶ τὸ ἔργον, ὅπερ ἐπραγματοποίησεν ὡς ἐκτελεστὴς τοῦ θελήματος τοῦ Πατρὸς καὶ ὡς ὁδηγὸς ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· δ) Τὸν τρόπον τοῦ ζῆν κατὰ Χριστόν.

Πῶς δυνάμεθα νὰ μάθωμεν πάντα ταῦτα; Πόθεν δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν τοιαύτην γνῶσιν; Ὅπως τὴν ἀπέκτησαν οἱ Ἐφέσιοι καὶ πάντες οἱ πρὸ ἡμῶν ζήσαντες καὶ οἱ μεθ' ἡμῶν ζῶντες σήμερον—***διὰ τῆς προσωπικῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ σχέσεως.*** Ἀλλὰ πῶς; Ὁ Χριστὸς ἀπέστειλε τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ ἀνὰ τὸν κόσμον ὡς «πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων», εἰπὼν πρὸς αὐτούς: «Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται» (Ματθ. ι΄. 40)· «ὁ ἀκούων ὑμᾶς, ἐμὲ ἀκούει» (Λουκ. ι΄. 16), «ὅστις δέχεται ὅν τινα πέμψω, ἐμὲ δέχεται» (Ἰωάν. ιγ΄. 20). Οἱ Ἐφέσιοι δὲν εἶδον προσωπικῶς τὸν Χριστόν· ἐν τούτοις Τὸν ἤκουσαν λαλοῦντα καὶ ἐδιδάχθησαν ἐν Αὐτῷ διὰ στόματος τοῦ Παύλου, κηρύττοντος πρὸς αὐτοὺς τὴν ἐν Χριστῷ ἀλήθειαν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη, διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Χριστόν, νὰ Τὸν ἴδωμεν διὰ τῶν σωματικῶν ἡμῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ νὰ Τὸν ἴδωμεν διὰ τοῦ ὄμματος τῆς πίστεως καὶ νὰ

Τὸν αἰσθανθῶμεν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν, διὰ τῶν κηρυγμάτων, ἅτινα ἀκούομεν. Ἔχομεν ***τὴν Ἁγίαν Γραφήν***, τὸν ἀψευδῆ Λόγον τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ δυνάμεθα ἐκεῖθεν νὰ λάβωμεν πᾶσαν ἀναγκαίαν περὶ Χριστοῦ πληροφορίαν. Ἔχομεν καὶ μίαν ἄλλην πηγὴν — ***τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ***, ἥτις ἀναπαριστᾷ τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ τοῦτο μᾶς φέρει εἰς τὸ δεύτερον ἡμῶν καθῆκον:

2) ***Πρέπει εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν νὰ ἀναπαριστῶμεν τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χριστοῦ.*** Ὅταν λέγωμεν περὶ ἑνὸς μαθητοῦ ὅτι «ἔμαθε τὸ μάθημα,» ἐννοοῦμεν ὅτι δύναται νὰ τὸ ἐπαναλάβῃ ἢ νὰ τὸ ἀναπαραστήσῃ ἢ ἀπεικονίσῃ. Τὸν αὐτὸν κανόνα πρέπει νὰ ἐφαρμόσωμεν καὶ εἰς τὰς γνώσεις, ἃς ἀπεκομίσαμεν περὶ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἔργου καὶ τοῦ χαρακτῆρος Αὐτοῦ. Πρέπει εἰς πᾶσαν διακλάδωσιν τῆς ζωῆς ἡμῶν νὰ ἀναπαριστῶμεν καὶ νὰ ἀπεικονίζωμεν τὰς γνώσεις ταύτας, ὅσον δυνάμεθα τελειότερον καὶ πραγματικώτερον.

Ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τοὺς ἀνθρώπους, ἂν καὶ οὗτοι ἦσαν ἀνάξιοι τῆς ἀγάπης Του. Ὁ Χριστὸς ἐπροστάτευσε τοὺς ἀναξίους προστασίας. Ὁ Χριστὸς διήρχετο εὐεργετῶν ἀδιακρίτως. Ὁ Χριστὸς οὐδένα περιεφρόνησεν, ἀλλὰ συνανεστρέφετο μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν, διὰ νὰ τοὺς σώσῃ καὶ ἀνυψώσῃ. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἀγαθὸς καὶ μειλίχειος πρὸς πάντας. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἁγνὸς καὶ ἄμωμος. Ὁ Χριστὸς ἔζησεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν στενῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Πατρός. Ὁ Χριστὸς ἦτο φῶς, ἀλήθεια, ζωή.

Θέλομεν νὰ ἤμεθα πράγματι Χριστιανοί; Τοῦτο δυνάμεθα νὰ κατορθώσωμεν μόνον ἐάν, διὰ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηριστικῶν καὶ ἄλλων ἀκόμη, ἀπεικονίζωμεν εἰς τὴν καθημερινὴν ἡμῶν ζωήν, εἰς τὸν χαρακτῆρα ἡμῶν, τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀναπαριστῶμεν τὴν ζωὴν καὶ τὴν προσωπικότητα Αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξαπατήσωμεν κανένα, μήτε τοὺς πέριξ ἡμῶν ἀνθρώπους, μήτε τὸν Θεόν.

Εἰς τοῦτο—εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Χριστοῦ—φαίνεται ὅτι ἀπέτυχον οἱ Ἐφέσιοι καὶ συνεπῶς ἐλέγχονται ὑπὸ τοῦ Παύλου. Ὅπως δὲ ἐκεῖνοι ἐγένοντο φανεροὶ καὶ εἰς τὸν Παῦλον καὶ εἰς πάντας ἀνθρώπους, ὡς μὴ ζῶντες συμφώνως πρὸς ὅσα ἔμαθον καὶ ἐγνώριζον περὶ τοῦ Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἂς μὴ νομίσωμεν ὅτι δυνάμεθα εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ κρυφθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπ' ὀλίγον—ἅπαξ, δίς, πεντάκις — ἴσως δυνηθῶμεν νὰ ὑποκριθῶμεν· ἀλλὰ ταχέως θὰ ἀποκαλυφθῶμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ τὸν πραγματικὸν ἡμῶν χαρακτῆρα.

3. ***Ἡ ἀναπαράστασις τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα ἡμῶν εἶναι ὁ τρόπος καὶ τὸ μέσον τῆς ἐπεκτάσεως τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς δι' Αὐτοῦ σωτηρίας εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ λογικοῦ κόσμου.*** Τὸ μανθάνειν τὸν Χριστὸν δὲν ἀποβλέπει ἁπλῶς εἰς τὸ νὰ ὠφελήσῃ τὸν μανθάνοντα, ἀλλὰ καὶ κυρίως εἰς τὸ νὰ διαδοθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ γνῶσις τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ πολλαπλασιασθοῦν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων οἱ Χριστιανικοὶ χαρακτῆρες. Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι ***θρησκεία ἱεραποστολική***, προπαγανδιστική, ἂν θέλετε.

Εἶναι θρησκεία παγκόσμιος, προωρισμένη διὰ πᾶσαν φυλὴν καὶ γενεὰν ἀνθρώπων. Πρέπει νὰ κυριαρχήσῃ ἐφ' ὅλης τῆς γῆς ὡς θρησκεία ἀγάπης καὶ βασιλεία ἀγάπης. εἰρήνης, δικαιοσύνης, εὐσεβείας, καθαρότητος, πίστεως, εἰλικρινείας. Καὶ ὡς τοιαύτη, εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς καταπολέμησιν τῶν δεινῶν, ἅτινα μαστίζουσι τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα—τοῦ μίσους, τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ, τῆς ἀδικίας, τῆς ἀκαθαρσίας, τοῦ ψεύδους, τῆς μισαλλοδοξίας.

Ὁ κόσμος ἐβαρύνθη τοὺς κενοὺς λόγους καὶ τὰς ματαίας συζητήσεις. Ζητεῖ ἔργα, πράγματα, ζωὴν σύμφωνον πρὸς τοὺς λόγους. Ἐβαρύνθη νὰ ἀκούῃ περὶ Χριστοῦ κηρύγματα καὶ διδαχάς, χωρὶς νὰ βλέπῃ τὴν ζωὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα Αὐτοῦ ἀναπαριστώμενον εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ζωὴν τῶν καλουμένων ὀπαδῶν Αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν τὴν σήμερον, μετὰ 20 αἰῶνας, τὰ δύο τρίτα τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας δὲν ἀναγνωρίζουσι τὸν Χριστὸν οὐδὲ ἀγαπῶσιν Αὐτόν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν λεγομένων Χριστιανῶν, τὸ παράδειγμα καὶ ἡ πολιτεία τῶν Χριστιανικῶν κοινωνιῶν καὶ ἐθνῶν, εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην ἀντίθεσιν πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ δυσφημῆται, ἀντὶ τοῦ νὰ συνιστᾶται, ὁ Χριστός.

Χριστιανὲ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, τὸν ὁποῖον προσέλαβεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰ ὅρια τῆς βασιλείας Αὐτοῦ μέχρι περάτων γῆς, πῶς ἐκπληροῖς τὴν ἐντολὴν καὶ τὸν προορισμόν σου τοῦτον; Μήπως νομίζεις ὅτι μὲ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτην μὲ τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὴν ὑπεροψίαν, μὲ τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν σκληρότητα συνιστᾷς τὸν Χριστόν; Οὕτως ἔμαθες τὸν Χριστόν; Τοιοῦτον σὲ ἐδίδαξε τὸν Χριστὸν ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ὁ βίος τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων Αὐτοῦ τέκνων; Πῶς δύνασαι νὰ δικαιολογήσῃς τὴν ζωὴν καὶ πολιτείαν σου, τὴν τόσῳ ἀντίθετον πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ; Πῶς θὰ ἐμφανισθῇς εἰς τὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ, ἵνα δώσῃς λόγον τῆς τοιαύτης σου ζωῆς; Πῶς θὰ ἀντικρύσῃς ἐν ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τοὺς ἀπορρίψαντας τὸν Χριστὸν ἕνεκα τοῦ ἰδικοῦ σου ἀντιχριστιανικοῦ παραδείγματος;

Ὢ, εἴθε πάντες οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ νὰ ἀναλογισθῶσι τὴν τρομερὰν αὐτῶν εὐθύνην καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ νὰ κινηθῶσιν εἰς εὐγενῆ ἅμιλλαν πρὸς ἀλλήλους, τίς πληρέστερον νὰ ἀναπαριστᾷ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ τὴν ἐπίγειον ζωὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ δεδοξασμένου Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! Ἀμήν.

Π. Γ. Λογγινίδης.

— Ὁ ἄνθρωπος ὑψοῦται ὑπεράνω τοῦ κόσμου ἐπὶ δύο πτερύγων — τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς ἁγνότητος. Ἡ ἁπλότης φέρει τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν Θεόν· ἡ ἁγνότης τὸν κρατεῖ πλησίον Αὐτοῦ. Ἡ ἁπλότης καὶ ἡ ἁγνότης εἶναι τὰ γνωρίσματα τοῦ μικροῦ παιδίου. Τὸ παιδίον πιστεύει καὶ ἀγαπᾷ χωρὶς ὀπισθοβουλίαν. ***«Ἐὰν μὴ γίνητε ὡς τὰ μικρὰ παιδία, δὲν θέλετε εἰσέλθει εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»***, εἶπεν ὁ Κύριος.

ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

Ὑπὸ Ριχάρδου Τρὲντς (Richard Trench)
(κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Β'.

Ἡ παραβολὴ τῶν ζιζανίων.

(συνέχεια)

Ὁ οἰκοδεσπότης, ἀφοῦ ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς δούλους αὐτοῦ τὴν ἄμεσον ἐκρίζωσιν τῶν ζιζανίων, προσέθηκεν: «*Ἀφήσατε νὰ συναυξάνωσιν ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ*». Εἰς τοὺς λόγους τούτους διατυποῦται ἡ ἀληθὴς Γραφικὴ διδασκαλία περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου. Τὸ ἐν τῷ κόσμῳ πονηρὸν δὲν πρόκειται, ὡς πολλοὶ φαντάζονται, νὰ ἐκλίπῃ *βαθμηδὸν* ἀπέναντι τοῦ ἀγαθοῦ, οὔτε ὁ κόσμος ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἶναι προωρισμένον νὰ αὐξάνῃ καὶ νὰ ἀναπτύσσηται ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ ἀγαθόν, ὅπερ καὶ αὐτὸ θὰ αὐξάνῃ καὶ θὰ ἐνισχύεται διαρκῶς, μέχρις ὅτου ἐπὶ τέλους ἐπέλθῃ ἡ κρίσις. Καὶ αὐτὴ ἡ ὁρατὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θὰ περιέχῃ τὴν ἀνάμιξιν ταύτην τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν πονηρῶν, ὅπως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ἑκάστου ἀνθρώπου θὰ ἐνυπάρχῃ ἡ αὐτὴ ἀνάμιξις ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ. Τὸ νὰ ζητήσωμεν νὰ χωρίσωμεν τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀγαθὸν στοιχεῖον ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ἀποσχιζόμενοι αὐτῆς καὶ ἱδρύοντες ἰδίαν ἐκκλησίαν, οὐ μόνον θὰ ἦναι παράβασις τῆς ρητῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔχῃ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ζωῆς, καὶ θὰ μᾶς ρίψῃ εἰς παγίδα ὑπερηφανείας. Διότι ἀφοῦ εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον (καὶ τὸν κάλλιστον ἔτι Χριστιανὸν) ἐνυπάρχουσι τὰ σπέρματα τοῦ πονηροῦ, μοιραίως οἱ ἀποσχιζόμενοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἱδρύοντες ἰδίαν παρασυναγωγὴν ἁγιωσύνης θὰ τυφλώττωσιν ἀπέναντι τῶν ἰδίων ἑαυτῶν ἐλαττωμάτων καὶ πονηρῶν κλίσεων.

Ὁ Αὐγουστῖνος συχνάκις τονίζει τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Δονατισταὶ δὲν κατώρθωσαν (οὐδὲ κἂν ἐτόλμησαν νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι κατώρθωσαν) νὰ συμπήξωσιν καθαρὰν καὶ ἄμωμον καὶ ἁγίαν ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἀποσχίσεώς των, ἀλλ' ὡμολόγουν ὅτι ἐνδέχεται καὶ μεταξὺ ἑαυτῶν νὰ ὑποκρύπτωνται ὑποκριταὶ καὶ ἐνδομύχως ἀσεβεῖς. Μ' ὅλα ταῦτα οἱ Δονατισταὶ ἐπέδειξαν πολὺ ἀλαζονικὴν στάσιν καὶ ἐχθρότητα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς ἀπεσχίσθησαν.

Βεβαίως εἶναι εὐεξήγητος ὁ πειρασμός, ὅστις προσβάλλει πάντα ζηλωτὴν Χριστιανὸν καὶ ἰδίως τοὺς νέους τὴν ἡλικίαν, ὅταν βλέπωσι τὰ ἄτακτα καὶ ἀνάξια στοιχεῖα ἐντὸς τῆς μάνδρας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μιμηθῶσι τοὺς Δονατιστάς. Ἀλλὰ πᾶς Χριστιανός, ὅστις ζητεῖ νὰ ἀκολουθῇ ἐν παντὶ τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ, ὀφείλει νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ τοιοῦτος ζῆλος, ὅσον δήποτε καὶ ἂν πηγάζῃ ἐξ ἁγνῶν ἐλατηρίων καὶ ἀληθοῦς ἀγάπης πρὸς τὸν Χριστόν, ***δὲν εἶναι ζῆλος κατ' ἐπίγνωσιν***, οὐδ' ἐπιτρέπεται νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι ὁ πόθος τοῦ ἐκκαθαρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας (1).

(1) Ὁ Ἄγγλος θεολόγος τοῦ 17ου αἰῶνος Φοῦλλερ ἀπαριθμεῖ ἓξ λόγους, δι' οὓς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς χάριτος μοιραίως ὑπάρχουν πονηροὶ ἀναμὶξ μετὰ τῶν εὐσεβῶν: «Πρῶτον·

Μόνον κατὰ τὸν «*θερισμὸν*», ὅστις εἶναι *ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος*», θὰ ἐπέλθῃ ἡ ἐκκαθάρισις (¹). Τότε ***«ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου θέλει ἐξαποστείλει τοὺς ἀγγέλους Αὐτοῦ καὶ θέλουσι συλλέξει ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα*** (²) ***καὶ τοὺς πράττοντας τὴν ἀνομίαν. Καὶ θέλουσι ρίψει αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ θέλει εἶσθαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ τριγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δίκαιοι θέλουσιν ἐκλάμψει ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν.»***

Τῶν ζιζανίων ὁ προορισμὸς εἶναι νὰ «***συλλεχθῶσιν εἰς δέσμας***» καὶ νὰ κατακαῶσιν, ὅπως καὶ ἡ γῆ ἡ φύουσα ἀκάνθας καὶ τριβόλους (Ἑβρ. ϛ΄. 8). Τοιουτοτρόπως προώρισται νὰ καταστραφῶσιν οἱ ἀσεβεῖς. Ὁ Δαβὶδ λέγει: «Οἱ παράνομοι θέλουσιν εἶσθαι ὡς ἄκανθαι ἐξωσμέναι. . . . . θέλουσι κατακαυθῇ ἐν πυρὶ» (Β΄. Σαμ. κγ΄. 6,7), Καὶ ὁ Μάρκος (θ΄. 43—48) περιγράφει τὴν αἰώνιον τιμωρίαν μὲ τὸν εἰκονισμὸν τῆς φάραγγος τῶν υἱῶν Ἑννόμ, ἔξωθι τῆς ἀνατολικῆς πύλης τῆς Ἱερουσαλήμ, ὅπου κατεκαίοντο ἐν πυρὶ πτώματα ζῴων ἀπερριμμένα. Ἡ καῦσις ἀνθρωπίνων σωμάτων διὰ πυρὸς ἦτο ποινὴ φοβερά, ὄχι ἄγνωστος εἰς τοὺς Ἰουδαίους (Γενέσ. λη΄. 24, Β΄. Σαμ. ιβ΄. 31), ἐν χρήσει δὲ παρὰ τοῖς Χαλδαίοις (Ἱερεμ. κθ΄. 22, Δαν. γ΄. 6). Ἐννοεῖται ὅτι ἡ αἰωνία κόλασις ἢ τιμωρία, ἥτις ἀναμένει τοὺς πονηρούς, δὲν εἶναι πῦρ ὑλικὸν ἀλλὰ πνευματικόν, τοῦτ᾿ ἔστιν, αἱ ἀτελεύτητοι τύψεις τῆς συνειδήσεως· ἐξ οὗ καὶ «ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ τριγμὸς τῶν ὀδόντων»—ὁ μὲν κλαυθμὸς τὸ ἀκοίμητον πένθος διὰ τὰς ἀπολεσθείσας εὐκαιρίας μετανοίας καὶ χάριτος, ὁ δὲ τριγμὸς (ἢ βρυγμὸς) τῶν ὀδόντων ἡ ἐκδήλωσις τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς λύσσης.

Ἐξ ἐναντίας «οἱ δίκαιοι θέλουσιν ἐκλάμψει ὡς ὁ ἥλιος». Ὁ εἰκονισμὸς ἐδῶ ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἡλίου, ὅταν καλύπτηται ὑπὸ πυκνοῦ νέφους καὶ ἔπειτα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ νέφους καὶ ἐκχέει ἀποτόμως ὁλόκληρον τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ὁ Παῦλος: «Ἡ ζωὴ ὑμῶν εἶναι κεκρυμμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Θεῷ. Ὅταν ὁ Χριστὸς ἡ ζωὴ ἡμῶν φανερωθῇ, τότε καὶ σεῖς μετ᾿ αὐτοῦ θέλετε φανερωθῇ

διότι τοὺς ὑποκριτὰς δύναται νὰ γνωρίζῃ μόνον ὁ καρδιογνώστης Θεός. Δεύτερον, διότι ἐὰν τὴν διάκρισιν μεταξὺ εὐσεβῶν καὶ ἀσεβῶν κάμουν ἄνθρωποι, ἀφεύκτως οἱ ἀσθενεῖς Χριστιανοὶ θὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς μὴ Χριστιανοὶ καὶ οἱ ἔχοντες κόκκον χάριτος ὑπὸ σωρείαν ἐλαττωμάτων θὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀσεβεῖς. Τρίτον, διότι τὰ σκεύη τῆς τιμίας ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ, μὴ δυνάμενα νὰ διακριθῶσιν ἀσφαλῶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, θὰ ἀπορρίπτωνται ἔξω εἰς ἀχρηστίαν. Τέταρτον, διότι ὁ Θεός, διὰ τῆς ἀναμίξεως τῶν ἀσεβῶν μετὰ τῶν εὐσεβῶν, ζητεῖ νὰ δοκιμάσῃ τὴν καρτερίαν καὶ ἀγρυπνίαν τῶν πιστῶν του. Πέμπτον, διότι οὕτω παρέχει εἰς τοὺς ἀσεβεῖς πολλὰς χάριτας καὶ ἐπιεικείας, ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς ἀναπολογήτους καὶ ἐξάρῃ τὴν Ἑαυτοῦ δικαιοσύνην. Ἕκτον, διότι ἡ ἀνάμιξις τῶν ἀσεβῶν μετὰ τῶν εὐσεβῶν, θλίβουσα τοὺς εὐσεβεῖς, τοὺς ἀναγκάζει νὰ προσεύχωνται θερμότερον διὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως.»

(¹) Ἡ *συντέλεια τοῦ αἰῶνος*, ἢ *τῶν αἰώνων* (Ἑβρ. θ΄. 26) λέγεται ἐν τῇ Γραφῇ καὶ *αἰὼν ἐρχόμενος* (Μάρκ. ι΄. 30), *αἰὼν ὁ μέλλων* (Ἑβρ. ϛ΄. 5), *τέλη τῶν αἰώνων* (Α΄. Κορινθ. ι΄. 11). καὶ διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ *ἐνεστῶτος αἰῶνος* (Γαλάτ. α΄. 4), *νῦν αἰῶνος* (Τίτ. β΄. 12), τοῦτ᾿ ἔστι τοῦ παρόντος κόσμου.

(²) Πρβλ. Σοφονία α΄. 3: «Θέλω ἀφανίσει τὰ προσκόμματα τῶν ἀσεβῶν.»

ἐν δόξῃ» (Κολοσσ. γ'. 3, 4). Καὶ ἀλλαχοῦ : «Ἐπειδὴ φρονῶ ὅτι τὰ παθήματα τοῦ παρόντος καιροῦ δὲν εἶναι ἄξια νὰ συγκριθῶσι μὲ τὴν δόξαν τὴν μέλλουσαν νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. η'. 18). Ἐπίσης καὶ ὁ Δανιήλ : «Καὶ οἱ συνετοὶ θέλουσιν ἐκλάμψει ὡς ἡ λαμπρότης τοῦ στερεώματος καὶ οἱ ἐπιστρέφοντες πολλοὺς εἰς δικαιοσύνην ὡς οἱ ἀστέρες, εἰς αἰῶνας αἰώνων» (Δαν. ιβ'. 3). Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ θέλουσι φανερωθῇ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ θέλουσιν ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ πάντων ὡς «τέκνα φωτός,» υἱοὶ καὶ θυγατέρες τοῦ «Πατρὸς τῶν φώτων» (Ἰακ. α'. 17).

Καὶ τότε, ἀλλὰ μόνον τότε, θὰ πληρωθῶσιν αἱ ἔνδοξοι ἐκεῖναι προφητεῖαι τῆς Π. Διαθήκης: «Τοῦ λοιποῦ δὲν θέλει πλέον εἰσέλθει εἰς σὲ ὁ ἀπερίτμητος καὶ ἀκάθαρτος» (Ἡσα. νβ'. 1). «Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ δὲν θέλει εἶσθαι πλέον Χαναναῖος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου τῶν δυνάμεων» (Ζαχαρ. ιδ'. 21). «Καὶ ὁ λαός σου θέλουσιν εἶσθαι πάντες δίκαιοι» (Ἡσα. ξ'. 21). Πρβλ. Ἡσα. λε'. 8, Ἰωὴλ γ', 17, Ἰεζεκ. λζ'. 21—27, Σοφον. γ'. 13.

Γ'.

Ἡ παραβολὴ τοῦ κόκκου σινάπεως.

Ματθ. ιγ'. 31, 32, Μάρκ. δ'. 30—32, Λουκ. ιγ'. 18, 19.

Ἡ παραβολὴ αὕτη καὶ ἡ ἑπομένη (τῆς ζύμης) φαίνονται, ἐκ πρώτης ὄψεως, ὡς ἐπαναλήψεις τῆς αὐτῆς διδασκαλίας. Προσεκτικωτέρα ὅμως μελέτη ἀνακαλύπτει οὐσιώδεις διαφορὰς μεταξὺ τῶν δύο παραβολῶν. Ἡ μὲν τῆς ζύμης ἀφορᾷ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις «οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως» (Λουκ. ιζ'. 20), ἡ δὲ τοῦ κόκκου σινάπεως τὴν αὐτὴν βασιλείαν, ὡς ἐκδηλουμένην φανερῶς καὶ μὴ δυναμένην νὰ κρυβῇ. Ἐκείνη μὲν διδάσκει τὴν ***ἐντατικήν,*** αὕτη δὲ τὴν ***ἐκτατικὴν*** ἐνέργειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Ἐκείνη μὲν εἰκονίζει τὴν δύναμιν καὶ ***ἐπίδρασιν*** τῆς ἀληθείας ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης μάζης, ***μεθ' ἧς ἔρχεται εἰς ἐπαφήν·*** αὕτη δὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας τοῦ ***νὰ ἀναπτυχθῇ ἐκ τῶν ἔνδον,*** ὡς τὸ δένδρον, τὸ ἐντὸς τοῦ σπόρου κεκλεισμένον, ἀναπτύσσεται κατὰ τὸν ἐν ἑαυτῷ ἔμφυτον νόμον.

Ἀμφότεραι αἱ παραβολαὶ ἔχουσι τοῦτο τὸ κοινόν, ὅτι ἀπεικονίζουσι τὴν μικρὰν καὶ ἀφανῆ ***ἀρχήν,*** τὴν βαθμιαίαν ***πρόοδον*** καὶ τὴν τελικὴν θαυμασία ***ἀνάπτυξιν*** τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Χρυσόστομος ἐπιτυχῶς διαγράφει τὴν συνέχειαν μεταξὺ τῆς προκειμένης παραβολῆς καὶ ἐκείνων, αἵτινες προηγοῦνται αὐτῆς. Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος, οἱ μαθηταὶ ἐδιδάχθησαν ὅτι τοῦ σπαρέντος σπόρου τὰ τρία τέταρτα ἐχάθησαν, καὶ μόνον τὸ ἓν τέταρτον ηὐδοκίμησεν. Εἰς τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων, τοῖς ὑπεδείχθησαν τὰ διάφορα ἐμπόδια, ἅτινα δυσχεραίνουσι ἔτι καὶ τὸν εὐδοκιμήσαντα σπόρον. Καὶ τώρα ἵνα μὴ ἀποθαρρυνθῶσιν, ὁ Κύριος λέγει εἰς αὐτοὺς τὰς δύο παραβολὰς τοῦ κόκκου σινάπεως καὶ τῆς ζύμης. «Ἡ βασιλεία μου,» ὡς νὰ τοῖς λέγῃ, «θὰ ὑπερνικήσῃ τὰς ζημίας καὶ τὰ ἐμπόδια ταῦτα, ἕως οὗ, παρ' ὅλον τὸν ἀφανῆ σπόρον, ἐξ οὗ ἐβλάστησε, θὰ ἀναπτυχθῇ εἰς μέγα δένδρον, πληροῦν ὁλόκληρον τὴν γῆν διὰ τῶν κλάδων αὐτοῦ, ἢ ὡς δραστικὸν προζύμιον θὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπίδρασίν του εἰς ὅλον τὸν κόσμον».

Ὁ εἰκονισμὸς οὗτος τοῦ δένδρου θὰ ἦτο βεβαίως γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατάς του ἐκ τῆς Π. Διαθήκης. Διὰ τῆς εἰκόνος ταύτης περιγράφεται ἡ ἀνάπτυξις κοσμικῆς βασιλείας (Δαν. δ'. 10—12, Ἰεζεκ. λα'. 3—9) καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ (Ἰεζεκ. ιζ'. 22—24, Ψαλμ. π'. 8). Ἀλλά, δύναταί τις νὰ ἐρωτήσῃ, διατί ἐξέλεξεν ἐδῶ ὁ Κύριος τὸ σίναπι διὰ τὸν εἰκονισμὸν τοῦτον; Ἠδύνατο νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο δένδρον εὐγενέστερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον, ὡς λ. χ. τὴν κέδρον ἢ τὴν ἄμπελον. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ σινάπεως ἐγένετο προφανῶς ὄχι λόγῳ τοῦ ἐκτάκτου μεγέθους αὐτοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα φυτὰ ἢ δένδρα, ἀλλὰ λόγῳ τῆς μεγάλης δυσαναλογίας μεταξὺ τῆς σμικρότητος τοῦ σπόρου καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐξ αὐτοῦ βλαστάνοντος φυτοῦ.

Διότι ἐπὶ τούτου τοῦ σημείου ἐφιστᾷ ὁ Κύριος διὰ τῆς παραβολῆς τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν του—ὅτι ἡ βασιλεία Αὐτοῦ θὰ ἦναι ἔνδοξος, μολονότι προέρχεται ἐξ ἀρχῶν μηδαμινῶν καὶ ἀφανῶν.

Ὁ κόκκος σινάπεως περιγράφεται ὡς ὁ «***μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων***». Ἡ φράσις αὕτη πολλοὺς ἑρμηνευτὰς ἐνέβαλεν εἰς ἀπορίαν, καθότι ὑπάρχουν ἄλλοι σπόροι ἔτι μικρότεροι, ὡς ὁ τοῦ μήκωνος ἢ ὁ τοῦ πηγάνου. Ἀλλ' ἡ δυσχέρεια αὕτη ἐκλείπει, εὐθὺς ὡς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι «κόκκος σινάπεως» ἦτο παρ' Ἰουδαίοις παροιμιώδης ἔκφρασις, δηλοῦσα τὸ ἐλάχιστον, ὅπερ δύναται νὰ φαντασθῇ τις ([1]). Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν, ὁμιλῶν πρὸς τὸν κοινὸν λαόν, μετεχειρίσθη τὸν λαϊκὸν τοῦτον εἰκονισμόν. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι οὐσιῶδες, εἶναι τοῦτο: Ὅτι διὰ τῆς παρομοιώσεως ταύτης ὁ Χριστὸς ἐξαίρει ***τὴν ἄσημον καὶ ἀφανῆ ἀρχὴν τῆς βασιλείας Αὐτοῦ*** ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ***τὴν δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς τελικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς***. Ἡ ἀφάνεια καὶ μηδαμινότης αὕτη ἐμφαίνεται εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ταπεινὴν φάτνην τῆς Βηθλεέμ, τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν Αὐτοῦ ζωὴν εἰς τὴν ἄσημον καὶ περιφρονημένην Ναζαρέτ, τὰ τρία ἔτη τῆς διακονίας Αὐτοῦ ὡς πλανοδίου διδασκάλου καὶ κήρυκος μεταξὺ τῶν ταπεινῶν καὶ ἀσήμων στρωμάτων τοῦ λαοῦ, καὶ τέλος, τὸν ἐπονείδιστον θάνατον Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀρχὴ τῆς παγκοσμίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ τοῦτο ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ διαφέρει ἀπὸ τὰς βασιλείας καὶ μεγάλας ἐπιχειρήσεις τοῦ κόσμου. Αὗται κατὰ κανόνα ἔχουσιν ἀρχὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἐπιδεικτικήν, ἀλλὰ τέλος θλιβερὸν καὶ ἐπονείδιστον, ὅπως ὁ πύργος τῆς Βαβέλ, ὅστις προωρίζετο νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅμως κατέληξεν εἰς τὸ νὰ ἦναι ἄμορφος καὶ ἐγκαταλελειμμένος σωρὸς πλίνθων καὶ χωμάτων. Οὐχὶ οὕτως ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ —ἡ Ἐκκλησία. Ὁρμηθεῖσα ἐκ μηδαμινῶν καὶ ἀσήμων ἀρχῶν, προοδεύει καὶ ἀναπτύσσεται σταθερῶς πρὸς ἔνδοξον τελείωσιν. Παρομοίως ἀναπτύσσεται καὶ ἡ βασιλεία Αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκεῖ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ πίπτει, ὡς κόκκος σινάπεως, εἰς πρόσφορον ἔδαφος, ἀλλ' αὐξάνει εἰς μέγα καὶ θαυμαστὸν ἀποτέλεσμα.

«***Ὅταν ὅμως αὐξηθῇ, εἶναι μεγαλήτερον τῶν λαχάνων καὶ γίνεται***

([1]) «Ἐὰν εἴχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως» (Λουκ. ιζ'. 6). Ἡ αὐτὴ ἔκφρασις εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸ Κοράνιον.

δένδρον, ὥστε ἔρχονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦσιν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.» Εἰς θερμὰ κλίματα ὅπως τὸ τῆς Ἰουδαίας, τὸ σίναπι, ὡς γνωστόν, γίνεται φυτὸν πολὺ μεγαλείτερον ἢ εἰς τὰ ψυχρότερα κλίματα. Εἰς τὴν Χιλὴν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, λαμβάνει τόσην ἀνάπτυξιν, ὥστε εἷς περιηγητὴς ἀναφέρει ὅτι διῆλθεν, ἔφιππος κάτωθεν τῶν φύλλων αὐτοῦ. Ὅτι δὲ τὰ πτηνὰ κατασκηνοῦσιν εἰς τοὺς κλάδους αὐτοῦ βεβαιοῦται ἐκ πολλῶν χωρῶν, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀγαποῦν νὰ τρώγουν τοὺς σπόρους αὐτοῦ. Ἦτο λοιπὸν ἡ εἰκὼν αὕτη πολὺ γνωστὴ εἰς τοὺς ἀκροατὰς τοῦ Κυρίου (¹).

Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην λεπτομέρειαν τῆς εἰκόνος πρέπει, ὅπως ὁ Αὐγουστῖνος, νὰ διακρίνωμεν τὴν πρόρρησιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ παρέχῃ εἰς πάντας ἀνθρώπους καταφύγιον καὶ προστασίαν — ὅτι πλήθη ἀνθρωπίνων ψυχῶν, βεβαρημένων ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τεταλαιπωρημένων ὑπὸ τοῦ κόσμου, εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας θὰ εὑρίσκωσι πάντοτε ἀνακούφισιν καὶ παρηγορίαν ἀπὸ τῶν θλίψεων τῆς ζωῆς καὶ ἴασιν καὶ σωτηρίαν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ Θεοφύλακτος περαίνει τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς προκειμένης παραβολῆς διὰ τῆς ἑξῆς πρακτικῆς παραινέσεως:

«Καὶ σὺ τοίνυν ἔσο κόκκος σινάπεως, μικρὸς μὲν τὸ φαινόμενον (οὐ γὰρ δεῖ θεατρίζειν τὴν ἀρετήν), θερμὸς δὲ καὶ ζηλωτὴς καὶ δριμὺς καὶ ἐλεγκτικός· οὕτω γὰρ γενήσῃ μείζων τῶν λαχάνων.»

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Ὁ ἐθνικὸς κάματος, ὅστις ἀκόμη μᾶς κατέχει μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν συμφοράν, ἐμποδίζει βεβαίως τὴν λαϊκὴν ψυχὴν τοῦ νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐκρήξεως τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος μεθ' ὅσου ἄλλοτε πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Ἡ καταστροφὴ τόσων ὀνείρων τῆς φυλῆς, καθ' ἣν στιγμὴν ταῦτα ἐφαίνοντο προσεγγίζοντα εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν πραγματοποίησιν, εἶναι ἀκόμη πολὺ πρόσφατος, ἡ δὲ ἀνάρρωσις ἐκ των πληγῶν τοῦ δεκαετοῦς πολέμου δὲν ἤρχισεν εἰσέτι σαφῶς ἐκδηλουμένη. Ἐν τούτοις, θὰ ἦτο ἀνάξιον τῆς ἡμετέρας φυλῆς καὶ τῆς μακραίωνος αὐτῆς ἱστορίας, ἐὰν ἐπηρεαζόμενοι ἐκ τοῦ εὐεξηγήτου τούτου ψυχικοῦ καμάτου ἐκλείομεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρὸς τὰς ὑψηλὰς καὶ εὐγενεῖς ἐμπνεύσεις, ἃς παρέχει ἡμῖν ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἱεροῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα χρονικῶς ἀπὸ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑψώθη

(¹) Ὁ Καθολικὸς ἑρμηνευτὴς Μαλδονᾶτος βεβαιοῖ ἐξ αὐτοψίας ὅτι καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ τὸ σίναπι φύεται εἰς μέγεθος σημαντικόν, ὅτι ἕκαστον φυτὸν περικυκλοῦται καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπὸ σμήνους πτηνῶν, ἅτινα τρώγουν λαιμάργως τοὺς σπόρους αὐτοῦ, καθήμενα ἐπὶ τῶν κλάδων του χωρὶς νὰ τοὺς θραύσουν, καὶ ὅτι ἀφοῦ παρακμάσῃ καὶ ξηρανθῇ, οἱ χωρικοὶ μεταχειρίζονται τοὺς κλάδους αὐτοῦ ὅπως ἐκκαύσουν τοὺς κλιβάνους (φούρνους) αὐτῶν.

ἡ σημαία τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως ἐναντίον τοῦ ξένου κατακτητοῦ, τόσον ἀντιλαμβανόμεθα καλλίτερον τὴν σημασίαν τοῦ μεγάλου ἐκείνου τολμήματος. Καὶ τόσον ἐκτιμῶμεν περισσότερον τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον ὄχι μόνον τῶν πρωταγωνιστῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ λαοῦ, ὅστις σύσσωμος τοὺς ἠκολούθησε. Βεβαίως ἡ ἱστορία τοῦ Ἀγῶνος ἠμαυρώθη ὑπὸ γεγονότων καὶ παραδειγμάτων λυπηρῶν — ἐρίδων, ἐγωϊσμῶν, ὠμοτήτων καὶ ἄλλων πράξεων, αἵτινες ἰσοδυνάμουν πρὸς προδοσίαν. Ἀλλ᾽ ὅταν ἀναλογισθῶμεν, ὅτι οἱ ταῦτα διαπράξαντες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἄνδρες ἀπαίδευτοι καὶ ἀκαλλιέργητοι, τῶν ὁποίων τὰ ἔνστικτα εἶχον στρεβλωθῆ ὑπὸ τὴν ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ἀπαισίαν ἐπίδρασιν τοῦ βαρβάρου ξενικοῦ ζυγοῦ, ἀγόμεθα εἰς τὸ νὰ θαυμάσωμεν ὄχι τόσον διὰ τὰς παρεκτροπὰς αὐτῶν, ὅσον διὰ τὰ ὅσα παρ᾽ ὅλα ταῦτα κατώρθωσαν. Οἱ πατέρες ἡμῶν, ὅταν ἀπεφάσισαν νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸν ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα, ἦσαν μία δρὰξ ἀόπλων καὶ ἀνοργανώτων ἀνθρώπων ἀπέναντι ἑνὸς τῶν μεγαλειτέρων καὶ πολεμικωτέρων κρατῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀπὸ ψυχρᾶς λογικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821 ἦτο ἀφροσύνη καὶ μωρία, ἥτις τάχιστα θὰ κατεπνίγετο εἰς τὸ αἷμα τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς. Καὶ ὅμως ὁ μικρὸς αὐτὸς λαὸς κατώρθωσεν ἐπὶ ἑξαετίαν ὁλόκληρον νὰ συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του καὶ νὰ καταγάγῃ πολλὰς καὶ περιφανεῖς νίκας κατὰ τῶν ἰσχυρῶν τυράννων του, ἀσφαλῶς δὲ θὰ ἐξήρχετο ἐν τέλει θριαμβευτὴς διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων καὶ ἄνευ ἐξωτερικῆς συνδρομῆς, ἐὰν ἐγνώριζον οἱ ἀρχηγοί του νὰ καθυποτάσσωσι πάντοτε τὰς προσωπικάς των φιλοδοξίας καὶ τὰ ἀτομικά των συμφέροντα εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον τοῦ ἔθνους. Τὸ ὅτι παρ᾽ ὅλα ταῦτα κατώρθωσαν νὰ ἀγωνισθῶσι τόσον ἐπιτυχῶς ἐπὶ τόσα ἔτη, καὶ ἐπὶ τέλους νικώμενοι νὰ προσελκύσωσι τὴν συμπάθειαν τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου καὶ νὰ ἐξαναγκάσωσι τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς νὰ τοῖς ἀποδώσωσι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἐλευθερίαν, εἶναι ἀπόδειξις τῆς ζωτικότητος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ τῆς ἀκαταμαχήτου δυνάμεως τοῦ δικαίου.

Διὰ τοῦτο ἡ ἐπάνοδος τῆς ἐπετείου τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐθνικῆς ἀποφάσεως τῆς 25 Μαρτίου 1821, ἀντὶ νὰ μᾶς ἐμπνέῃ ἀπογοήτευσιν ἢ ἀδιαφορίαν ἐθνικήν, πρέπει νὰ μᾶς τονώσῃ ἐθνικῶς καὶ νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ μεγάλα καὶ σωτήρια διδάγματα.

1. Πρέπει νὰ μᾶς δίδῃ τὴν βεβαίωσιν ὅτι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ ὀλίγοι, οἱ ἀπαίδευτοι, οἱ ἀνοργάνωτοι, οἱ ἀπαράσκευοι, οἱ στερούμενοι παντὸς ἐφοδίου, οἱ ἐπὶ 400 ἔτη διατελέσαντες ὑπὸ τὸν ἀπαισιώτερον ζυγόν, ὃν ἐγνώρισεν ἡ νεωτέρα ἱστορία, ***δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ κατορθώσωμεν καὶ νὰ ὑπερβάλωμεν μάλιστα*** — ἡμεῖς οἱ πολλῷ περισσότεροι καὶ εὐπορώτεροι εἰς ὀργάνωσιν καὶ μέσα.

2. Πρέπει νὰ μᾶς διδάσκῃ ὅτι ***τὴν νίκην δίδει οὐχὶ ἡ ὑλικὴ ἰσχύς,*** οὐχὶ τὰ ὅπλα καὶ ὁ ἀριθμός, ***ἀλλ᾽ ἡ ἠθικὴ δύναμις,*** ἥτις πηγάζει ἐκ δικαίου καὶ ὑψηλοῦ σκοποῦ. Οἱ πατέρες ἡμῶν, ὅταν ἔδραξαν τὰ ὅπλα καὶ κατῆλθον εἰς ἕνα ἀπέλπιδα σχεδὸν ἀγῶνα, ἔπραξαν τοῦτο ὄχι χάριν κατακτήσεων ἢ λαφύρων ἢ ἐκδικήσεων ταπεινῶν, ἀλλὰ πρὸς ἐπανάκτησιν τοῦ ἱερωτέρου ἀνθρωπίνου δικαίου— ***τῆς ἐλευθερίας.*** Δὲν ἐζήτουν νὰ ἀφαιρέσωσιν ἢ νὰ καταπατήσωσι τὰ νόμιμα δικαιώματα ἄλλων λαῶν, ἀλλὰ νὰ διεκδικήσωσι τὰ στοιχειώδη ἐκεῖνα ἠθικὰ

ἀγαθά, ἐπὶ τῶν ὁποίων πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἀπαράγραπτον δικαίωμα. Ἔχοντες δὲ τοιοῦτον ἀντικειμενικὸν σκοπόν—ὑψηλόν, ἁγνὸν καὶ δίκαιον—ἐκράτουν εἰς χεῖράς των ***ὅπλον ἀπείρως ἰσχυρότερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον*** ἀπὸ τὰ ὅπλα τῶν τυράννων αὐτῶν, καὶ οὕτως ἠδυνήθησαν ἐπὶ τόσα ἔτη νὰ διεξαγάγωσιν ἐπιτυχῆ κατ᾽ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ νὰ ἐξαναγκάσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν δύστροπον Εὐρώπην νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ δίκαιον τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως.

Καὶ ἡμεῖς, ἐφ᾽ ὅσον οἱ ἐθνικοὶ ἡμῶν σκοποὶ θὰ ἦναι ἐξ ἴσου εὐγενεῖς καὶ δίκαιοι, δὲν πρέπει οὐδέποτε νὰ ἀπαισιοδοξῶμεν ἢ νὰ ἀποθαρρυνώμεθα ἀπέναντι ἐμποδίων ἢ ἀντιπάλων ὑπερτέρων ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἔχοντες ὡς πρώτιστον ἐφόδιον τὴν συναίσθησιν τοῦ δικαίου ἡμῶν, νὰ ἤμεθα πεπεισμένοι περὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου.

3. Πρέπει νὰ μᾶς διδάσκῃ ὅτι ***μόνον ἡ ἑνότης δύναται νὰ εὐοδώσῃ οἱονδήποτε ἀγῶνα,*** ἐθνικὸν ἢ κοινωνικόν. Ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι τόσον φανερά, ὥστε νὰ ἀποτελῇ κοινοτοπίαν. Τὸ ἰσχυρώτατον σχοινίον ἀποτελεῖται ἀπὸ λεπτὰς κλωστάς, αἱ ὁποῖαι λαμβανόμεναι μία πρὸς μίαν χωριστὰ εὐκόλως κόπτονται, ἀλλὰ συμπεπλεγμέναι ὁμοῦ ἀποτελοῦσι σύνολον, τὸ ὁποῖον ἀντέχει εἰς μεγίστην ἔντασιν ἢ βάρος. Πᾶς λαός, πᾶσα κοινωνία, πᾶσα ἀνθρωπίνη ὁμάς, πᾶς συνεταιρισμός, ὅστις γνωρίζει νὰ ὁμονοῇ καὶ νὰ συμπράττῃ, εἶναι ἀσφαλὴς καὶ ἀκατάβλητος· Τοὐναντίον δὲ ἡ ἔλλειψις ἑνότητος σκέψεων καὶ βλέψεων ἐντὸς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὁμάδος, κοινωνίας ἢ φυλῆς ὅσον δήποτε ἰσχυρᾶς μοιραίως ἄγει εἰς ἀποτυχίαν, ἀποσύνθεσιν καὶ καταστροφήν.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη οὐδαμοῦ διαπιστοῦται τρανώτερον ἢ εἰς τὴν ἀπ᾽ αἰώνων ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὁποία ἡ δόξα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος—τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σπάρτης, τῶν Θηβῶν, τῆς Κρήτης, τῆς Σάμου, τῆς Ἰωνίας, κτλ.! Ὁσάκις δὲ συνέπραξαν οἱ Ἕλληνες, τότε ἤραντο νίκας, λαμπροτέρας τῶν ὁποίων δὲν ἐγνώρισεν ἡ ἀνθρωπίνη ἱστορία. Ἀλλὰ φεῦ! ἐκτὸς ἐλαχίστων καὶ σπανίων ἐξαιρέσεων, αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι ἦσαν πόλεις, τῶν ὁποίων ὁλόκληρος ἡ δρᾶσις συνίστατο εἰς τὸν ἀλληλοσπαραγμὸν καὶ τὴν ἀντίδρασιν κατ᾽ ἀλλήλων, καὶ διὰ τοῦτο ἐγίνοντο εὔκολος λεία τῶν ξένων κατακτητῶν καὶ ἐπιδρομέων. Τὸ μέγα κράτος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, συμπηχθὲν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος καὶ εὐκολίας ὑπὸ ἡνωμένου Ἑλληνισμοῦ, ὁδηγουμένου ὑπὸ μιᾶς θελήσεως καὶ ἑνὸς πνεύματος, κατέρρευσεν εὐθὺς ὡς τὴν μίαν ἐκείνην θέλησιν ἀντικατέστησαν αἱ προσωπικαὶ φιλοδοξίαι καὶ τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα. Τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἔπεσε θῦμα ὄχι τόσον τῆς ὁρμῆς τῶν Μωαμεθανικῶν ἐπιδρομῶν, ὅσον τῆς ἐσωτερικῆς διαιρέσεως καὶ διαμάχης. Καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἔτι τὸ καταπληκτικὸν ἐθνικὸν οἰκοδόμημα τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν κατέρρευσε κυρίως ἕνεκα τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡμῶν διχασμοῦ. Ἐὰν δὲ πρόκειται ἡ πατρὶς ἡμῶν νὰ ἀνορθωθῇ καὶ νὰ ἴδῃ πάλιν ἡμέρας εὐημερίας, δόξης καὶ χρησιμότητος, τοῦτο θὰ κατορθωθῇ μόνον ἐὰν καὶ ἐφ᾽ ὅσον βασιλεύσῃ ἐν ἡμῖν ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἑνότης. Ἄλλως ἂς ὦμεν ἀπολύτως βέβαιοι ὅτι θὰ γίνωμεν καὶ πάλιν λεία τῶν πέριξ ἡμῶν λαῶν καὶ κρατῶν.

4. Πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ***ἡ καθυπόταξις τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον εἶναι ἀπαραίτητος ὅρος πάσης εὐημερίας*** κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς. Καὶ αὕτη ἡ πασίδηλος ἀλήθεια οὐδαμοῦ ἀποδεικνύεται σαφέ-

στερον ἤ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Διὰ νὰ μὴ ἀνατρέξωμεν εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῶμεν τί γίνεται πέριξ ἡμῶν, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν πολιτιτόν, ἀστικόν, καὶ κοινωνικὸν ἡμῶν βίον, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγενόμεθα πολῖται ἐλευθέρου καὶ αὐτοδιοικουμένου κράτους — πῶς ἕκαστος «ζητεῖ τὰ ἑαυτοῦ» καὶ οὐχὶ «τὰ τῶν ἄλλων», δηλ. ζητεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰ ἀτομικά, οἰκογενειακὰ καὶ συγγενικά του συμφέροντα εἰς βάρος τῆς Πολιτείας, ἤτοι, εἰς βάρος τοῦ συμφέροντος τῶν ἄλλων—τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Ὁ **ἀτομισμός**, ἤτοι, ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ ἀτόμου ἐπὶ τῆς ὁλομελείας καὶ ἡ ἐπιδίωξις τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος εἰς βάρος τοῦ γενικοῦ, ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν τὸ προεξάρχον στοιχεῖον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἕλληνος, καὶ μόνον εἰς σπανίας ἐκτάκτους περιστάσεις, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν ἐκτάκτου κινδύνου καὶ μόνον ἐπὶ βραχύτατον χρονικὸν διάστημα, βλέπομεν τὸ στοιχεῖον τοῦτο νὰ ὑποχωρῇ.

Εἰς τοῦτο πρέπει πάντες οἱ ἀληθεῖς πατριῶται νὰ ἐπιστήσωσι σοβαρῶς τὴν προσοχὴν αὐτῶν. Διότι εἶναι ἓν ἐκ τῶν ἀσθενεστέρων σημείων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως καὶ δύναται νὰ θεραπευθῇ μόνον δι' ἀτομικῆς προσπαθείας καὶ καλλιεργείας, καὶ οὐχὶ διὰ νόμων καὶ διαταγμάτων.

5. Πρέπει νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ***ὁ ἀληθὴς πατριωτισμὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ὑπεκκαίεται ὑπὸ εἰλικρινοῦς πίστεως πρὸς τὸν Θεόν.*** Οἱ πατέρες ἡμῶν, ἂν καὶ καθυστέρουν εἰς γνῶσιν πνευματικήν, εἶχον ὅμως πίστιν ἁπλῆν, ζωηρὰν καὶ ἀκλόνητον, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν παράτολμον ἀπόφασιν τῆς 25 Μαρτίου ἀπεδύθησαν, ἀφοῦ πρῶτον ἐπεκαλέσθησαν τὴν Θείαν βοήθειαν καὶ εὐλογίαν. Ἡ πίστις αὐτῶν αὕτη εἶχεν ἀνθέξει εἰς τὴν φοβερὰν δοκιμασίαν 400 ἐτῶν δουλείας καὶ τυραννίας, ὅτε διὰ τῆς ἀπαρνήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς προσχωρήσεως εἰς τὸ θρήσκευμα τῶν τυράννων των ἦτο εὔκολον νὰ ἀπαλλαγῶσιν ὅλων τῶν καταπιέσεων καὶ διωγμῶν. Πολλοὶ βεβαίως Ἕλληνες Χριστιανοὶ εἰς πολλὰ τμήματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὑπομείνωσι τὸν πειρασμὸν τοῦτον καὶ ἐξώμοσαν ὑποκύψαντες εἰς τὴν βίαν. Ἀλλ' ἡ μεγίστη μερὶς τοῦ ἔθνους ἔμεινε πιστὴ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ προὐτίμησε νὰ ὑποστῇ τὰ πάνδεινα ἢ νὰ ἀπαρνηθῇ Αὐτόν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ηὐλόγησε τὸν Ἑλληνικὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, παρ' ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀγωνιστῶν. Καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον ἂς ἐνθυμώμεθα εἴπερ ποτε σήμερον, ὅτε ὁ ὑλισμός, ἡ ψευδο-ἐπιστήμη καὶ ὁ ἀπαίσιος κομμουνισμὸς μαίνονται ζητοῦντες νὰ ὑποσκάψωσι τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας, διότι ταῦτα εἶναι καὶ τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑποστάσεως. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ὅτι «δικαιοσύνη» (ἤτοι, εὐσέβεια) «ὑψοῖ ἔθνος» καὶ ὅτι «μακάριος ὁ λαός, οὗ Κύριος ὁ Θεὸς αὐτοῦ».

Ἐὰν πάντα τὰ ἀνωτέρω διδάγματα ἐμπνεύσῃ ἡμῖν ἡ ἐπέτειος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀνεξαρτησίας, τότε ἀσφαλῶς ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐνδόξου προσπαθείας τῶν πατέρων τοῦ 1821 θὰ ἀποβῇ πολύτιμος προώθησις ἡμῶν πρὸς ἐθνικὸν μέλλον εὐημερίας, προόδου καὶ δόξης, πρὸς ὄφελος οὐ μόνον τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ὑποθέσεως ἐν γένει.

Ο ΚΑΝΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

(συνέχεια)

Αἱ Καθολικαὶ Ἐπιστολαί.

Καθολικαὶ (ἤτοι, γενικαὶ) Ἐπιστολαὶ ὠνομάσθησαν αἱ ἑπτὰ Ἐπιστολαί, αἱ περιλαμβανόμεναι μεταξὺ τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὠνομάσθησαν δὲ οὕτως, ὡς ἀπευθυνόμεναι πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ Χριστιανοὺς καὶ ὄχι πρὸς ἄτομόν τι προσωπικῶς, ἢ πρὸς ὡρισμένην τινὰ Ἐκκλησίαν (1).

Ἡ αὐθεντία αὐτῶν ἀνεγνωρίζετο ἀπολύτως ὑπὸ συμπάσης τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρξε διαφωνία γνωμῶν ὡς πρὸς τὴν κατάταξίν τινων τούτων εἰς τὸν ἱερὸν Κανόνα, μεταξὺ τῶν «ὁμολογουμένων» κατὰ τὸν τότε ἐν χρήσει ὁρισμόν (2).

Καθολικὴ Ἐπιστολὴ Ἰακώβου.

Τὸ ζήτημα τοῦ συγγραφέως τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης προεκάλεσε γνώμας διαφόρους, καὶ τοῦτο διότι ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἀναφέρονται δύο τοὐλάχιστον, ἂν ὄχι καὶ τρία πρόσωπα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰακώβου. Εἷς τούτων εἶναι Ἰάκωβος ὁ υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης καὶ ἀδελφὸς τοῦ Μάρκου. Ὁ Ἰάκωβος οὗτος ἐπωνομάσθη ὁ Μείζων, πρὸς διαστολὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος Ἰακώβου, τοῦ καὶ Δικαίου ἐπονομασθέντος. Οὗτος ὁ Ἰάκωβος ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου ἢ Κλεόπα, καὶ τῆς Μαρίας, εἶχε δὲ ἀδελφοὺς τὸν Ἰωσῆν, τὸν Σίμωνα καὶ τὸν Ἰούδαν. Ἐπὶ πλέον ἀναφέρεται ἐν Ματθ. ιγ΄. 55 καὶ ἐν Μάρκῳ Ϛ΄, 3, καὶ Γαλάτ. α΄. 19, Ἰάκωβός τις ὡς «ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου». Ἐκ τῆς ὅλης μακρᾶς καὶ περιπλόκου συζητήσεως προκύπτει ὡς ἡ πιθανωτάτη λύσις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς φερωνύμου Ἐπιστολῆς ἦτο ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος, υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου, ἐξάδελ-

---

(1) Τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον ἀπαντῶμεν λίαν πρωΐμως, εἰς τοὺς ἐκκλησιατικοὺς συγγραφεῖς —παρ' Εὐσεβίῳ, Ἀθανασίῳ, Ὠριγένει, Ἐπιφανίῳ, Θεοδωρήτῳ καὶ ἄλλοις.

(2) Ὁ Hug ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκφράζεται ὡς ἑξῆς: «Πρὸ τοῦ 4ου αἰῶνος, κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ πρῶτον ἐπετεύχθη ὁριστικὴ ὁμοφωνία περὶ τῶν κανονικῶν βιβλίων εἰς ἁπάσας τὰς Ἐκκλησίας, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς ἐν ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ συνεζήτουν, συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς αὐθεντίας ὡρισμένων συγγραμμάτων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἢ ἀρνούμενοι ταύτην. Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ἀσκοῦντες τὴν ἀτομικήν των κρίσιν, παρεδέχοντο ἢ ἀπέρριπτόν τινα τὸν βιβλίων τούτων. Ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι ὁ ἱερὸς Κανὼν συνετάχθη μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως καὶ προσοχῆς, κατόπιν λεπτεπιλέπτου ἐξονυχίσεως τῶν βιβλίων καὶ τῶν περὶ τῆς γνησιότητός των ἀποδείξεων, ὡς καὶ τῶν περὶ ταύτης ἐνδοιασμῶν.

Οὐδὲν βιβλίον ἐγένετο δεκτὸν ὡς κανονικὸν δυνάμει ἁπλῆς ψήφου συνοδικῆς ἢ οἱουδήποτε ἄλλου ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ὡς ἐκ τούτου ἡ αὐθεντία τοῦ Κανόνος, ὡς ἔχει σήμερον, εἶναι ἀναμφισβήτητος.»

φος δὲ τοῦ Κυρίου, ἂν καὶ περὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπόλυτος βεβαιότης.

Κατὰ τὸν Ἰώσηπον, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸν Ἡγήσιππον καὶ τὸν Εὐσέβιον, ὁ Ἰάκωβος οὗτος διεκρίνετο διὰ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρός του, ἐξ οὗ καὶ Δίκαιος ἐπωνομάσθη. Ἦτο εὐσεβέστατος καὶ διήρχετο ὥρας γονυπετὴς ἐν τῷ Ναῷ, δεόμενος ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ὅπως ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ τὴν σκληροκαρδίαν αὐτοῦ καὶ ἀποτρέψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἣν προέβλεπε τρομερὰν τιμωρίαν τῆς ἀπιστίας του. Ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ὁ Ἰάκωβος ἐμφανίζεται ὡς ἐξέχον πρόσωπον ἐν τῇ Χριστιανικῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, ὑπὸ δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως φέρεται ὡς ὁ πρῶτος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων. Ὁ Ἰάκωβος διεκρίνετο ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου διὰ τὴν πρὸς τὰς τελετὰς καὶ συνηθείας τῆς πατρῴας θρησκείας ἀφοσίωσίν του, δι' ἣν φαίνεται ὅτι καὶ ἠλέγχθη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Παύλου (Γαλάτ. β'.11—14.) Ἀπέβλεπε δὲ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Νόμου ὡς γνώρισμα τῆς γνησίας θρησκείας, ἀπαιτῶν ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀτομικὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὸν νόμον τοῦτον, ὡς καρπὸν καὶ πειστήριον τῆς ἐν αὐτοῖς πίστεως.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰακώβου φαίνεται ὑποστηρίζουσα τὴν διὰ τῶν ἔργων δικαίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐκ πίστεως δικαιώσεως, ἧς διαπρύσιος κῆρυξ ὑπῆρξεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Πράγματι ὅμως ἀμφότεροι ὑποστηρίζουσι τὴν αὐτὴν μεγάλην ἀλήθειαν ἀπὸ δύο διαφόρων ἀπόψεων, ὁ μὲν Παῦλος τονίζων ὅτι ἡ δικαίωσις τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖται διὰ μόνης τῆς πίστεως εἰς τὴν ἐξιλαστικὴν θυσίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Ἰάκωβος, διατεινόμενος ὅτι ἡ σώζουσα πίστις γνωρίζεται ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῆς, τῶν ἔργων, τῶν κατὰ Θεόν. Ἡ ἔντασις τῆς συνηγορίας ἑκατέρου ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἀπόψεως εἶναι εὐεξήγητος· ὁ μὲν Ἰάκωβος διέβλεπε κίνδυνον διὰ τοὺς Χριστιανοὺς ἐκ τῆς τάσεως πρὸς ἐπανάπαυσιν ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ, καὶ πρὸς παραμέλησιν τοῦ ἀγῶνος τῶν ἔργων τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, ὁ δὲ Παῦλος ἐφοβεῖτο τὴν ἐπάνοδον τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸ Μωσαϊκὸν καθεστώ, ἀπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ὁποίου ἡ χάρις τοῦ Χριστοῦ εἶχεν ἀπελευθερώσει αὐτούς. Ἀμφότεροι κατεφέροντο κατὰ μιᾶς πλάνης, ὁ μὲν Ἰάκωβος κατὰ τῆς πλάνης τῆς ἀκάρπου πίστεως, πλάνης ἀποβλεπούσης τὴν ἔμπρακτον Χριστιανικὴν ζωήν, ὁ δὲ Παῦλος κατὰ τῆς πλάνης τῆς μειώσεως τοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ πρὸς δικαίωσιν τοῦ ἁμαρτωλοῦ, πλάνης ἀποβλεπούσης αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰακώβου κατέχει σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, ἐκ τῆς ὁποίας ἐὰν ἔλειπε, θὰ ἠκρωτηριάζετο σημαντικῶς ἡ ἔκθεσις τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτῆς γραμμαῖς. Ἀντὶ δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιφατικὴ πρὸς οἷον δήποτε ἄλλο μέρος τῆς Κ. Διαθήκης, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαραίτητος πρὸς τὴν ἀρτιότητα ταύτης ἐν συνόλῳ.

Πέτρου Ἐπιστολὴ Α΄.

Περὶ τῆς ταὐτότητος τοῦ συγγραφέως τῆς φερωνύμου Ἐπιστολῆς, οὐδεμία ποτὲ ὑπῆρξεν ἀμφιβολία· κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἦτο ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου. Ἀπευθύνεται δὲ πρὸς τοὺς

«ἐκλεκτοὺς παρεπιδήμους τῆς διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας,» ἤτοι, τοὺς ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ταύτας διεσπαρμένους Χριστιανούς, τόσον τοὺς ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας προελθόντας, ὅσον καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Διότι ἐὰν χωρία τινὰ τῆς Ἐπιστολῆς, ὡς τὸ ἐν Κεφ. β'. 9, «***ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, λαὸς εἰς περιποίησιν,***» δεικνύουν ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποτείνωνται εἰμὴ εἰς Ἰουδαίους τὴν καταγωγήν, ἄλλα ὅμως χωρία, ὡς τὸ β'. 9, 10, ***ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ τοῦ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ.***» (β'. 9, 10), καὶ τὸ δ'. 3, ὅπου ἀπεικονίζεται ἡ ἔκλυσις τῶν ἠθῶν, ἥτις ἐχαρακτήριζε μᾶλλον τὸν εἰδωλολατρικὸν κόσμον ἢ τὸν Ἰουδαϊκόν, φαίνονται ὅτι ἀπηυθύνοντο πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν Χριστιανούς, τῶν ὁποίων τὴν προτέραν ζωὴν ἐν τῷ σκότει τῆς εἰδωλολατρείας, ὑπαινίττονται αἱ εἰκόνες αὗται.

Ὁ ***τόπος***, ὅπου ἐγράφη ἡ Ἐπιστολὴ καθορίζεται σαφῶς διὰ τοῦ χαιρετισμοῦ «***ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή***» (κεφ. ε'. 13). Ἐν τούτοις μεγάλη διαφωνία γνωμῶν ἐπεκράτησεν ἀνέκαθεν ὡς πρὸς τὸ μέρος, τὸ ὑπονοούμενον διὰ τοῦ ὀνόματος «Βαβυλών.» Τινὲς ἑρμηνευταί, ἐν οἷς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πατέρων, ὑπέθεσαν ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ὑπενοεῖτο ἡ εἰδωλολατρικὴ Ρώμη. Ἄλλοι πάλιν διαβλέπουν ἐν αὐτῇ ὑπαινιγμὸν περὶ τῆς πόλεως τῶν Ἱερσσολύμων, ἐνῷ τρίτη μερίς, ἡ Κοπτικὴ ἐκκλησία, ἐφρόνει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Βαβυλῶνός τινος, κειμένης εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον βορειο-δυτικῶς τοῦ Καΐρου. Ἀλλ' οἱ λόγοι οἵτινες συνηγοροῦν ὑπὲρ τῶν τριῶν τούτων ὑποθέσεων, δὲν εἶναι πειστικοί, τὸ δὲ ἐπιχείρημα ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου ἡ ἀρχαία Βαβυλών, ἡ ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, εἶχε καταστραφῆ καταπίπτει πρὸ τῆς μαρτυρίας τῆς ἱστορίας, καθόσον εἶναι γνωστὸν ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐκμηδένισιν τῆς ἀρχαίας αὐτῆς δόξης, ἡ Βαβυλὼν δὲν κατεστράφη ὁλοτελῶς, ἀλλ' ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφυτοζώει, τρέφουσα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων της πληθυσμὸν ἀρκούντως πολυάριθμον, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ καὶ μία Χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἐξ ἄλλου δὲ εἶναι γεγονὸς ὅτι οἱ Ἀπόστολοι καὶ δὴ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, διέτρεξαν τὴν Μ. Ἀσίαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, κηρύττοντες τὸν Χριστὸν καὶ ἱδρύοντες ἐκκλησίας, μεταξὺ Ἰουδαίων τε καὶ Ἐθνικῶν· θὰ ἦτο ἑπομένως ἀπαράδεκτος ἡ ὑπόθεσις ὅτι θὰ παρέλειψαν ἐκ τοῦ ἱεραποστολικοῦ των δρομολογίου τὴν Βαβυλῶνα, ὅπου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς αἰχμαλωσίας παρέμενον ἐγκατεστημένοι πολλοὶ Ἰουδαῖοι.

Ὁ ***χρόνος*** τῆς συγγραφῆς τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης πιθανολογεῖται μεταξὺ τοῦ ἔτους 58—61 μ. Χρ.

Τὸ ***ὕφος*** τῆς ἐπιστολῆς εἶναι ἐπιβλητικόν, ἀλλὰ καὶ τρυφερόν, διαπνέον στοργὴν καὶ παρηγορίαν πρὸς τοὺς ἐν θλίψεσι καὶ πειρασμοῖς Χριστιανούς. Χαρακτηρίζει αὐτὴν πόθος διακαής, ὅπως οἱ ὁμολογοῦντες τὸν Χριστὸν ὡς Κύριον μὴ κλονισθῶσιν εἰς τὴν πρὸς Αὐτὸν πίστιν των, ἀλλὰ περιπατήσωσιν ἐπαξίως τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης. Ὑπενθυμίζει ὁ Πέτρος τὴν θείαν καταγωγὴν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς πίστεως αὐτῶν, καὶ φέρει πρὸς τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ὑπὸ αὐτοῦ ὡς Θεοῦ δήλωσιν ὅτι «***οὗτός ἐστιν ὁ υἱός Μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα***», ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν προφητειῶν, ὅτι

οὗτος ἦτο ὁ ἀναμενόμενος Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Παρέχει σκέψεις παρηγόρους πρὸς τοὺς διερχομένους στενοχωρίας καὶ δοκιμασίας Χριστιανούς, καὶ δίδει κανόνας διαγωγῆς διὰ πάσας τὰς περιπτώσεις τῆς ζωῆς καὶ τὰς σχέσεις τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους, πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὰς κοσμικὰς ἀρχάς, συγκεφαλαιῶν ταύτας εἰς τὴν περιεκτικὴν παραγγελίαν: «Πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε· τὸν Θεὸν φοβεῖσθε· τὸν βασιλέα τιμᾶτε.»

Πέτρου Ἐπιστολὴ Β'.

Κατὰ τοὺς πρώτους τρεῖς αἰῶνας τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, γενική τις ἀμφιβολία ἐπεκράτει, ἂν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος ἦτο πραγματικῶς ὁ συγγραφεὺς τῆς δευτέρας Ἐπιστολῆς, ἥτις ἔφερε τὸ ὄνομά του. Περὶ τούτου γράφει ὁ Ἱερώνυμος: «Ὁ Πέτρος ἔγγραψε δύο ἐπιστολάς, καθολικὰς λεγομένας· τὴν δευτέραν ὅμως τούτων πολλοὶ ἀρνοῦνται νὰ παραδεχθῶσιν ὡς ἰδικήν του, διὰ τὸν λόγον ὅτι διαφέρει τὸ ὕφος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς».

Ἀπὸ τοῦ 4ου ὅμως αἰῶνος εἶχον ἐξατμισθῆ αἱ ἀμφιβολίαι αὗται καὶ ἡ Β'. Ἐπιστολὴ εἶχε συγκαταλεχθῆ μεταξὺ τῶν βιβλίων τοῦ Ἱεροῦ Κανόνος, σύμπασα δὲ ἡ Ἐκκλησία, τόσον τῆς Δύσεως ὅσον καὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἀνεγνώριζον αὐτὴν ὡς ἔργον τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Ἐγράφη ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν Πρώτην Ἐπιστολήν, ὡς συμπληρωματικὴ ἐκείνης, τρόπον τινά, πιθανὸν ἐξ ἀφορμῆς πληροφοριῶν, ἃς ἔλαβεν ὁ Ἀπόστολος. Ὅτι εἶχον ἀναφανῆ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ψευδοδιδάσκαλοι, ἄνθρωποι ἀσυνείδητοι καὶ ὑποκριταί, πλεονέκται, ὑποσκάπτοντες τὴν πίστιν τῶν Χριστιανῶν διὰ δελεαστικων διδασκαλιῶν, ὅπως τοὺς ἑλκύσωσι πρὸς ἑαυτούς, ἵνα τοὺς ἐκμεταλλευθῶσιν. Ἐδίδασκον ὅτι ὁ κορεσμὸς τῶν σαρκικῶν παθῶν δὲν ἦτο ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν πνευματικὴν ζωὴν (κεφ. α'. 10, 12, 14, 22) καὶ ὅτι ἡ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας πειθαρχία δὲν ἦτο ὑποχρεωτικὴ διὰ τοὺς Χριστιανούς. Ἔτι δὲ καὶ τὸ κυριώτερον, ἠρνοῦντο τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ Κύριον καὶ Σωτῆρα τῶν ἀνθρώπων, τὴν δὲ διδασκαλίαν τῶν Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων ἐζήτουν νὰ ἐξευτελίσωσι, ἀρνούμενοι τὰς περὶ τοῦ τέλους τοῦ κόσμου προρρήσεις τῆς Γραφῆς. Τοὺς βλασφήμους καὶ ἀσελγεῖς τούτους καινοτόμους ὁ Ἀπόστολος καυτηριάζει δεόντως, προλέγων βέβαιον καὶ ἄμεσον τὸν ὄλεθρον τῶν διδασκόντων αὐτάς. Τὴν προσπάθειαν τοῦ γηραιοῦ Ἀποστόλου, ὅπως προασπίσῃ τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τῶν ἐπιβουλευομένων αὐτὸ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ διδασκάλου καὶ πνευματικοῦ ὁδηγοῦ, καθιστᾷ ἐντατικωτέραν ἡ προαίσθησις αὐτοῦ, ὅτι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του εἶναι ἐγγύς. Ἀλλὰ καὶ εἰς πάντας τοὺς πιστοὺς συνιστᾷ νὰ ζῶσιν οὕτως, ὥστε νὰ εἶναι πάντοτε ἕτοιμοι ὅπως ἀποδημήσωσιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τὸν ἄλλον, διατελοῦντες ἐν διαρκεῖ ἀναμονῇ τῆς ἡμέρας τῆς Κρίσεως. Τοὺς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου θὰ ἔλθῃ ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, καὶ ἐρωτᾷ: Ὁποῖοι λοιπὸν πρέπει νὰ ἦσθε σεῖς εἰς εὐσέβειαν καὶ ἁγίαν ζωήν; Διὰ τοῦτο, σπουδάσατε νὰ εὑρεθῆτε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ, καὶ μὴ παρασυρθῆτε ὑπὸ τῆς πλάνης τῶν ἀνόμων καὶ ἐκπέσητε ἀπὸ τοῦ στηριγμοῦ σας.

Ἰωάννου Α'. Καθολικὴ Ἐπιστολή.

Τίς ἦτο ὁ Ἰωάννης, εἴδομεν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναλύσεως τοῦ Δ'. Εὐαγγελίου. Ἤδη πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἦτο αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς ὡς Πρώτης Καθολικῆς Ἐπιστολῆς Ἰωάννου φερομένης. Αἱ ἀποδείξεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ ταυτότης αὕτη, εἶναι αἱ μὲν ἐξωτερικαί, αἱ δὲ ἐσωτερικαί. Αἱ ἐξωτερικαὶ μαρτυρίαι εἶναι ἐν πρώτοις ἡ γενικὴ παραδοχὴ τῆς ταυτότητος ταύτης ὑπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ Χριστιανισμοῦ ([1]). Οἱ μόνοι σοβαρῶς ἀμφισβητήσαντες αὐτὴν ἦσαν οἱ αἱρετικοί, οἱ ὁποῖοι ἄλλως τε ἀπέρριπτον καὶ τὴν αὐθεντίαν καὶ τὴν διδαχὴν τοῦ Εὐαγγελίου.

Ἐσωτερικαὶ ἀποδείξεις εἶναι τὸ *ὕφος, πολλαὶ συνήθεις ἐκφράσεις* καὶ *θέματα,* τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν εἰς τὰ δύο ταῦτα συγγράμματα, τοσαύτας καὶ τοιαύτας ὁμοιότητας, ὥστε νὰ μὴ ἐπιδέχωνται τὴν ὑπόνοιαν ὅτι πρόκειται περὶ πλαστογραφίας ἢ παραποιήσεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰωάννου ([2]).

Περὶ τοῦ *χρόνου* καὶ *τόπου* τῆς συγγραφῆς τῆς Α'. Ἐπιστολῆς δὲν ἔχομεν θετικὰ διδόμενα· ἐκ τοῦ ὅτι ὅμως ἐγράφη μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ γήρατι τοῦ Ἰωάννου, ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐγράφη περὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἑπομένως μετὰ τὸ ἔτος 90 μ. Χρ. ἐξ Ἐφέσου, ἔνθα διήνυσεν ὁ Ἰωάννης τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

([1]) Συγκεκριμένως ἔχομεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Α'. αἰῶνος τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πολυκάρπου, μαθητοῦ τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου, καὶ τὴν τοῦ Παπίου, περὶ δὲ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος τὴν τοῦ Εἰρηναίου. Ὁ Ὠριγένης, ὁ Ἀλεξανδρείας Διονύσιος, ὁ Κυπριανὸς καὶ ὁ Εὐσέβιος, ἐπιβεβαιοῦν τὴν γνησιότητα τῆς Α' Ἐπιστολῆς Ἰωάννου, ἀναφέροντες συγχρόνως καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς τινῶν, ὡς πρὸς τὰς ἄλλας δύο φερωνύμους Ἐπιστολάς. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ὁ Ἐπιφάνιος παραδέχονται καὶ τὰς τρεῖς Ἐπιστολάς ὡς ἔργον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ Συριακῇ μεταφράσει τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἔργῳ τοῦ Α' αἰῶνος, ὑπάρχει ἡ Α' Ἐπιστολὴ μεταξὺ τῶν κανονικῶν βιβλίων.

([2]) Ἰδοὺ ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς ἄλληλα τινὰ τῶν χωρίων τούτων :

Α'. Ἐπιστολὴ Ἰωάννου		***Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην***	
Κεφάλαιον	α'. 1	Κεφάλαιον	α'. 1, 4, 14.
»	β'. 5	»	ιδ'. 23.
»	β'. 6	»	ιε'. 4.
»	β'. 8 γ'. 11	»	ιγ'. 34.
»	β'. 8, 10	»	α'. 5, 9, ια'. 10
»	β'. 13, 14	»	ιζ'. 3.
»	γ'. 1	»	α'. 12.
»	γ'. 2	»	ιζ'. 24.
»	γ'. 8	»	η'. 44.
»	γ'. 13	»	ιε'. 20.
»	δ'. 9	»	γ'. 16.
»	δ'. 12	»	α'. 18.
»	ε'. 13	»	κ'. 31.
»	ε'. 14	»	ιδ'. 14.
»	ε'. 20	»	ιζ'. 2.

Τὸν *σκοπὸν* τῆς Ἐπιστολῆς δηλοῖ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐν Κεφ. ε′. 13 «***Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύσητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.***» (ἤτοι νὰ ἔχητε ἐπίγνωσιν αὐτοῦ, ὀρθὴν περὶ αὐτοῦ ἰδέαν.) Διότι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1ου αἰῶνος εἶχεν ἀναφανῆ ἡ πλάνη, ἥτις βραδύτερον ἀπετέλεσε τὸ σύστημα τῶν ***Δοκητῶν***, κλάδου τῆς μεγάλης αἱρέσεως τῶν Γνωστικῶν. Οἱ τὴν πλάνην ταύτην πρεσβεύοντες ἐδίδασκον ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ἄνθρωπος· ὅτι ἡ γέννησίς του, ὁ ἐπίγειός του βίος, ἡ σταύρωσις, ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασίς του ἦσαν ἀπάται τῶν αἰσθήσεων, ***παραισθήσεις*** τῶν μαθητῶν καὶ συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ἡ δὲ μανία τῶν Ἰουδαίων ἠσκήθη ἐναντίον φάσματος, φέροντος τὴν ὁμοιότητα ἀνθρώπου. Κατὰ τοὺς Δοκητὰς λοιπὸν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀνέλαβεν ἀνθρωπίνην ὁμοιότητα ***φαινομενικήν***, οὐχὶ δὲ καὶ ἀνθρωπίνην ὑπόστασιν, ἑπομένως δὲν ἐταλαιπωρήθη καθ᾿ ὅλον του τὸν βίον διδάσκων, οὔτε πραγματικῶς ὑπέστη τὰ πάθη καὶ τὸν θάνατον ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ ***φαινομενικῶς ἐφάνη ὅτι ὑπέστη ταῦτα*** πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου. Τὴν πλάνην ταύτην ἀποκρούει ὁ Ἰωάννης διακηρύττων, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνεσαρκώθη πραγματικῶς, ὅτι ἔζησεν ὡς ἄνθρωπος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅτι ἀνθρωπίνως ἀπέθανεν. «***Ὃ ἦν ἀπ᾿ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν· περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν.*** (Κεφ. α′. 1—8) καὶ τὸ ἐν Κεφ. δ′. 1—3. «***Ἐν τούτῳ γινώσκεται τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστι· καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη***· πρβλ. καὶ δ′. 9. 14.— ε′. 1. 6. 10. 11. 12).

Ἐν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ ἔχομεν σαφῆ καὶ πλήρη ἔκθεσιν τῆς πραγματικῆς φύσεως τῆς ἀληθοῦς θρησκείας, καὶ τῶν γνωρισμάτων ταύτης. Ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ τὴν κεντρικὴν αὐτῆς ἀρχήν. Εἶναι ὁ ἄξων, περὶ τὸν ὁποῖον στρέφεται ἅπασα ἡ οἰκονομία τοῦ σχεδίου τῆς Σωτηρίας. ***Τόσον ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ, διὰ μὴ ἀπολεσθῇ πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.*** Εἶναι ὁ σύνδεσμος ὁ ἑνώνων τὸν πιστὸν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν Χριστῷ. «***Τεκνία, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους***». Τοῦτο καὶ μόνον ἐκήρυττεν εἰς τὰ τέλη τοῦ μακροῦ αὐτοῦ βίου ὁ ὑπέργηρως «***Ἀπόστολος τῆς ἀγάπης***» Ἰωάννης. (ἀκολουθεῖ)

— Αἱ μεγαλείτεραι ὑπηρεσίαι εἶναι μάταιαι, ὅταν τὰς προσφέρωμεν μὲ ἀπροθυμίαν.

— Τὰ ἐλαττώματά μας εἶναι κατ᾿ ἀρχὰς περαστικοὶ ἐπισκέπται· κατόπιν γίνονται συγκάτοικοι καὶ τελευταῖον καταντοῦν κύριοί μας.

— Αἱ διασκεδάσεις ὁμοιάζουν μὲ τὰ φαγητά· αἱ ἁπλούστεραι εἶναι ἐκεῖναι ποῦ δὲν φέρουν ποτὲ ἀηδίαν.

— Πολὺ ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ γνωρίζῃ τις μερικὰς ἀληθείας καὶ νὰ μὴ τὰς γνωρίζῃ κατὰ βάθος.

— Ὁ Θεὸς θέλει νὰ τὸν ὑπηρετῶμεν, ὅπως θέλει Αὐτός, ὄχι ὅπως θέλομεν ἡμεῖς.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

Ὁμολογία καὶ πεῖρα Παύλου Καναμόρη, Ἰάπωνος Εὐαγγελιστοῦ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ Καναμόρης ἐν τῷ βιβλίῳ του θρηνεῖ μίαν περίοδον τῆς ζωῆς του, καθ' ἣν προσκολληθεὶς εἰς νεωτεριστικὰς θεολογικὰς ἰδέας ἀπώλεσε τὴν Χριστιανικήν του πίστιν. Ἦτο ὁ πρῶτος ἐκ τῆς «ὁμάδος Κουμαμότο», ὅστις προσῆλθεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Δοσίσα κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1876. Ἦτο εἷς ἐκ τῶν πρώτων πτυχιούχων τοῦ Πανεπιστημίου τῷ 1879· καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ὡς ἱεραπόστολος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ὀκαγιάμα ὅπου κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἰργάσθη ἀμισθί, λαμβάνων μόνον τὴν τροφήν του καὶ τὰ ἐνδύματά του παρά τινος ἐκ τῶν πολιτῶν, ὅστις τὸν προσέλαβεν εἰς τὸν οἶκόν του. Μετὰ πάροδον ἑνὸς ἔτους ἐσχηματίσθη ἐκκλησία Χριστιανικὴ ἐκ πεντήκοντα μελῶν, αὐτὸς δὲ ἐγένετο ὁ ποιμὴν τῆς ἐκκλησίας λαμβάνων μηνιαῖον μισθὸν τρία καὶ ἥμισυ δολλάρια. Μετά τινα χρόνον πολλαὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι ἐσχηματίσθησαν εἰς τὰ πέριξ, καὶ ἡ ἐπαρχία ἐκείνη κατέστη κέντρον Χριστιανικῆς κινήσεως ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων ἐν Ἰαπωνίᾳ. Βραδύτερον ὁ πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Δοσίσα ἐκάλεσεν αὐτὸν ὅπως ὑπηρετήσῃ ἐκεῖ ὡς καθηγητὴς τῆς θεολογίας καὶ βοηθὸς ἐν τῷ ἔργῳ τῆς διευθύνσεως.

Ἀλλ' ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν διαφόρων θεολογικῶν βιβλίων, μεταξὺ δὲ αὐτῶν εὑρέθησαν καὶ μεταφράσεις ἔργων Γερμανῶν θεολόγων ὀρθολογιστῶν καὶ ὑπερκριτικῶν, τῶν ὁποίων αἱ ὕπουλοι θεωρίαι ἀνεστάτωσαν καὶ συνεκλόνησαν τὴν ἁπλῆν αὐτοῦ εὐαγγελικὴν πίστιν, δὲν ἐβράδυνε δὲ πολὺ αὐτὸς ὁ τόσον θερμὸς Χριστιανὸς νὰ καταστῇ ζηλωτὴς ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ὀρθολογιστικῶν ἰδεῶν καὶ μετέφραζεν ἔργον ὀρθολογιστοῦ συγγραφέως εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν γλῶσσαν, μεθ' ὃ ἠκολούθησεν ἴδιον αὐτοῦ ἔργον ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὀρθολογιστικὸν πνεῦμα· σήμερον δὲ θρηνεῖ ὅτι τὰ βιβλία του ταῦτα παρέσυραν πολλοὺς νεαροὺς Ἰάπωνας Χριστιανοὺς ἔξω τῆς Εὐαγγελικῆς πίστεως.

Αἱ ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐκκλησίαι ἦσαν κατ' ἀρχὰς πᾶσαι πισταὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸς δὲ ἐθεωρεῖτο ὡς αἱρετικός, καθὼς καὶ ἦτο, δι' ὃ καὶ ἔκρινε καθῆκόν του νὰ παραιτηθῇ τῆς Χριστιανικῆς διακονίας. Ὑπῆρχον ἀληθῶς ἄλλοι τινὲς συμμεριζόμενοι τὰς ὀρθολογιστικὰς δοξασίας ἀλλ' ἀποκρύπτοντες αὐτὰς ἀνερχόμενοι τὸν ἄμβωνα. Ἡ διπροσωπεία αὕτη ἀπήρεσκεν εἰς αὐτὸν ὡς μὴ ἔντιμος καὶ ὑποκριτική, ὅταν ἄνθρωπος ἀρνούμενος τὸ θεόπνευστον τῆς Γραφῆς καὶ τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ ζητῇ νὰ καλύψῃ τὴν ἄρνησιν ταύτην κηρύττων Χριστιανικὴν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν σωτηρίαν. Τὴν πρόσκλησιν ἀνεξαρτήτων τινῶν ἐκκλησιῶν, αἵτινες βραδύτερον εἶχον κλίνῃ πρὸς τὸν ὀρθολογισμόν, ὅπως ἀναλάβῃ ἔργον μεταξὺ αὐτῶν, ἀπέρριψεν ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι ἐφ' ὅσον ἀπορρίπτει τις τὰς θεμελιώδεις διδασκαλίας τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ ἔργον κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ ἐξ ἴσου καὶ ἴσως καλλίτερον, ἐκ τῶν ἔξω· παραιτηθεὶς δὲ τῆς ἱερᾶς

διακονίας ἔλαβε μέρος εἴς τινα κίνησιν πολιτικοκοινωνικήν, καὶ ἐδαπάνησε εἴκοσι ὅλα ἔτη τῆς ζωῆς του εἰς τὸν μάταιον ἀγῶνα τῆς δι' ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν ἀνορθώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἔστρεψε δὲ τὰ νῶτα πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὁποῖον κατὰ τοσοῦτον θαυμαστὸν τρόπον εἶχε γνωρίσῃ δεκαεπτὰ ἔτη πρότερον, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁμώσῃ πίστιν καὶ ὑποταγὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ «Βουνοῦ τῶν ἀνθέων». Ὅ,τι δὲν ἴσχυσεν ὁ Διάβολος νὰ κατορθώσῃ τότε διὰ τοῦ σκληροῦ διωγμοῦ, κατώρθωσεν ἤδη διὰ τῆς «Νέας Θεολογίας» κατὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ τακτικήν.

Ἡ πίστις τοῦ Καναμόρη διεσείσθη καὶ κατεστράφη, ἀφ' ἧς στιγμῆς συνεμερίσθη τὴν ἰδέαν τῶν ὀρθολογιστῶν ἢ τῶν ὀπαδῶν τῆς καλουμένης «Νέας Θεολογίας», ὅτι ἡ Γραφὴ εἶνε βιβλίον, ὡς πᾶν ἄλλο βιβλίον καὶ τόσον θεόπνευστον, ὅσον καὶ ἡ Μαχαβαράτα, ἡ Ζενδαβέστα καὶ τὸ Κοράνιον. Μέχρι τότε αὐτὸς ἵστατο ἐνώπιον τῆς Γραφῆς ἀναμένων νὰ ἐκφέρῃ ἐκείνη τὴν κρίσιν της περὶ αὐτοῦ· ἤδη ἔλαβεν αὐτὸς τὴν θέσιν τοῦ κριτοῦ σχηματίζων καὶ ἐκφέρων τὴν περὶ αὐτῆς κρίσιν του! Ἐξέλιπε πλέον ὁ μακαρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ μελετᾷ ἡμέραν καὶ νύκτα. Δὲν ὑπῆρχε πλέον δι' αὐτὸν λόγος Θεοῦ ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν συνείδησίν του. Οὔτε διαβεβαιώσεις θεῖαι στηρίζουσαι τὴν καρδίαν του. Οὔτε ὑποσχέσεις ἐνθαρρύνουσαι εἰς τὸ καθῆκον. Οὔτε διδασκαλία σωτηρίας καὶ ἀνορθώσεως δι' αὐτὸν καὶ δι' ἄλλους. Οὔτε ἡ βεβαιότης τῆς ἐν τῇ προσευχῇ συγκοινωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ βράχος, ἐφ' οὗ ἄλλοτε ἵστατο στερεὸς καὶ ἀκλόνητος, ἐξέφυγε τῶν ποδῶν του, καὶ αὐτὸς εὑρέθη κυλινδούμενος εἰς τὸ χάος.

Εἰς Χριστιανικὰς χώρας, ὅπου τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου δὲν ἔπαυσεν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας, δύνανται νὰ ὑπάρχωσι πολλοὶ ἀπορρίπτοντες τὸ θεόπνευστον — τὸ ἀποκλειστικῶς θεόπνευστον τῶν Γραφῶν—καὶ τὴν θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ διατηροῦντες τὰ παραγγέλματα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, οὐχὶ ὡς συνέπειαν τῶν ἰδίων των ἀρχῶν, ἀλλ' ὡς τὸ προϊὸν μακροχρονίου συνηθείας ἢ Χριστιανικῆς ἀγωγῆς, ὅπως ἄνθρωπος ὅστις πεσὼν εἰς φρέαρ κρατεῖται ἐκ τῶν λίθων τοῦ κυκλοτεροῦς τοιχώματος· ἀλλ' εἰς χώραν, ὅπου δὲν εἶναι γνωστὴ ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία καὶ δὲν ὑπάρχει ἡ Χριστιανική, ἡ εὐαγγελικὴ ἀνατροφή, ὁ πίπτων πίπτει μέχρι τοῦ πυθμένος, μὴ ἔχων ποῦ νὰ κρατηθῇ. Καὶ τοῦτο εἶναι ὅπερ συνέβη εἰς τὸν Καναμόρην.

Ἀπολέσας δὲ τὴν πίστιν του εἰς τὰς Γραφὰς καὶ εἰς τὸν Χριστόν, ἀπώλεσε καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς αἰωνιότητος, καὶ ὅλοι οἱ πόθοι του συνεκεντρώθησαν εἰς τὸ πῶς νὰ διέλθῃ εὐχαρίστως τὴν παροῦσαν ζωήν. Σῶμα ὑγιές, εἰσόδημα καλόν, οἰκογένεια εὐτυχὴς καὶ ὑπόληψις καλὴ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων συναπήρτιζον τὸ ἰδεῶδες πρὸς τὸ ὁποῖον ἀπέβλεπε· καὶ ἀπέκτησεν ὅλα τὰ λοιπά, πλὴν τοῦ καλοῦ εἰσοδήματος. Εἶχεν ἀφωσιωμένην σύζυγον, ἐννέα τέκνα, εὐχάριστον οἰκογενειακὴν ζωὴν καὶ ἀκμαίαν σωματικὴν ὑγείαν, ἔτι δὲ καὶ καλὴν φήμην ὡς κοινωνικὸς ἀναμορφωτής. Ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἠγωνίσθη νὰ διδάξῃ τὸν Ἰαπωνικὸν κόσμον τὴν οἰκονομίαν. Ἐγένετο κῆρυξ τῆς σωτηρίας τοῦ χρήματος, ἀντὶ νὰ ᾖ κῆρυξ τῆς σωτηρίας ψυχῶν. Ὑπολογίζει ὅτι ἐκήρυξε τὴν οἰκονομίαν πρὸς 5 ἑκατομμύρια ἀκροατῶν· ἡ δὲ ἀναγνώρισις τῶν ὑπηρεσιῶν του τούτων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων

γενικῶς καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως, ὑπῆρξεν εἷς πρόσθετος κίνδυνος διὰ τὴν πνευματικήν του ζωήν, ἐπειδὴ οὕτως ἐνεθαρρύνετο ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ παραπλάνησίν του.

Τὴν ἐξιστόρησιν τῆς περιόδου ταύτης τῆς ζωῆς του κλείει ὁ Καναμόρης διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ὅλον τοῦτο ἦτο τὸ ἐξωτερικὸν φαινόμενον. Ἐὰν ἐξετάσῃς βαθύτερον θὰ εὕρῃς ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ ἀποστάτου εἶναι πολὺ τρομερά. Κατὰ πρῶτον τὸ πρᾶγμα ἦτο διανοητικὴ ἀμφιβολία καὶ ἀπιστία. Μὲ εἶχον κλονίσει αἱ θεωρίαι τῆς «Νέας Θεολογίας». Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Διαβόλου δὲν περιωρίσθη ἕως ἐκεῖ. Ὁ κλονισμὸς ἦτο ἅμα ἠθικὸς καὶ πνευματικός. Ἡ ἁμαρτία εἰσεχώρησεν εἰς τὴν ζωήν μου καὶ ἐγενόμην πάλιν αἰχμάλωτος. Πόσον ἄθλιος ὑπῆρξα κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα τῆς ἀποστασίας μου! Καὶ μόνη ἡ ἀνάμνησις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων μοῦ εἶναι ὀδυνηρά. Τοσοῦτον δὲ εἶχον παρασυρθῆ, ὥστε οἱ φίλοι μου ἀπώλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα. Μόνον δύο γυναῖκες, ὡς ἐπληροφορήθην κατόπιν, δὲν ἔπαυσαν καθ' ὅλα ἐκεῖνα τὰ εἴκοσιν ἔτη προσευχόμεναι ὑπὲρ ἐμοῦ· καὶ ὁ Θεὸς ἐπηγρύνει, καὶ ἐπὶ τέλους μὲ ἐπανέφερε πρὸς Ἑαυτόν. Δὲν ἐγκαταλείπει ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἅπαξ προσέλαβεν.

Μεταξὺ τῆς Γραφῆς τοῦ πιστοῦ καὶ τῆς Γραφῆς τῆς Νέας θεολογίας ἡ διαφορὰ εἶναι ὡς ἡ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἡ μὲν εἶναι οὐράνιος, θεία, ἁγία· ἡ δὲ εἶναι γηΐνη, ἀνθρωπίνη, κοινή. Ἡ μὲν εἶναι ὁ παρὰ Θεοῦ δοθεὶς ἀλάθητος κανών, δι' οὗ κρίνεται ὅλη ἡμῶν ἡ διαγωγή, ἡ δὲ συνίσταται ἐκ νουθεσιῶν καὶ παραγγελμάτων ἀνθρωπίνων, τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν κατὰ βούλησιν. Ἡ μὲν εἶναι ὁ Κύριος, εἰς ὃν ὀφείλομεν ἀπόλυτον ὑπακοήν· ἡ δὲ εἶναι ὁ ὑπηρέτης τὸν ὁποῖον δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἢ ἀπολύσωμεν. Ἡ μὲν εἶναι ἀνεξάντλητον μεταλλεῖον αἰωνίου ἀληθείας συσσωρευθὲν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἡ δὲ φρέαρ ἀβαθὲς ἀνασκαφὲν ὑπὸ ἀνθρώπων. Ἡ μὲν εἶναι τὰ ζωοποιὰ λόγια τοῦ Θεοῦ· ἡ δὲ νεκρὰ ἔγγραφα ἀρχαίας σοφίας. Ἡ Γραφὴ εἰς τὰς χεῖρας τῆς νέας θεολογίας κατέστη κἄτι ὅλως διάφορον παρὰ τὴν ἀληθῆ Χριστιανικὴν πίστιν τῆς δεκάτης ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος. Ἀπέβαλε παντελῶς τὸ θεῖον αὐτῆς κῦρος, καὶ διὰ τοῦτο αἱ διδασκαλίαι αὐτῆς καὶ τὰ παραγγέλματα δὲν ἔχουσι δύναμιν νὰ ἐπιβληθῶσι περισσότερον μιᾶς ἁπλῆς ἀνθρωπίνης διδασκαλίας!»

(ἀκολουθεῖ) ***Ξ. Π. Μ.***

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΗΜΕΡΟΛΟΓΙΤΑΙ

Μὲ τὸ ζήτημα τῶν «Παλαιοημερολογιτῶν,» ὡς ἐπεκράτησε νὰ λέγωνται παρ' ἡμῖν οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἐπανόδου εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, δὲν ἠσχολήθημεν μέχρι τοῦδε, διότι τὸ πρᾶγμα μᾶς ἐφάνη τόσον παιδαριῶδες, ὥστε νὰ μὴ

ἀξίζῃ τὸν κόπον τῆς συζητήσεως. Καὶ οὔτε σήμερον πρόκειται νὰ συζητήσωμεν αὐτὸ ὡς ἰδέαν καὶ πρότασιν σοβαράν. Διότι εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ τοιαύτη συζήτησις θὰ ἦτο ὕβρις κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς. Ἀφοῦ εἶναι ἀποδεδειγμένον πέρα πάσης ἀντιλογίας, ὅτι τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εἶναι ἐσφαλμένον ἐπιστημονικῶς καὶ ὅτι ἄγει εἰς ἄτοπα καὶ ἀδιέξοδα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ εἰς τὸν καθημερινὸν βίον τῶν κοινωνιῶν, δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ σοβαρῶς ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ δι' ἄλλου ἡμερολογίου ἀκριβεστέρου. Καὶ ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐξέλεξε τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ὄχι ὡς τὸ ἀπολύτως τέλειον καὶ ἀκριβές, ἀλλ' ὡς τὸ σχετικῶς τελειότερον ὑπάρχον, μέχρις ἐξευρέσεως ἔτι τελειοτέρου. Τὸ παγκόσμιον παράδειγμα ἠκολούθησε τελευταία σχεδὸν καὶ ἡ Ἑλλὰς πρὸ διετίας περίπου. Ἀναπόφευκτον δὲ ἦτο καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος νὰ ῥυθμίσῃ τὸ ἑορτολόγιον αὐτῆς συμφώνως πρὸς τὸ νέον καθεστώς, ἤτοι, διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ ἑορτολογίου 13 ἡμέρας πρὸς τὰ ἐμπρός. Οὐδεὶς ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ προβληθῇ οἱαδήποτε σοβαρὰ ἀντίρρησις κατὰ τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως. Καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δὲν θὰ προὐβάλλετο τοιαύτη ἀντίρρησις, ἐὰν καὶ εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα, ὅπως εἰς τὰ πλεῖστα ἐν Ἑλλάδι ζητήματα, ***δὲν ἀνεμιγνύετο ἡ πολιτική***. Διότι εἶναι προφανὲς καὶ πασίγνωστον ὅτι, ἐὰν σήμερον ὑπάρχῃ ζήτημα παλαιοῦ ἡμερολογίου, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὴν δεισιδαίμονα καὶ παχυλὴν ἄγνοιαν διαφόρων τάξεων τῆς κοινωνίας μας ἐξεμεταλλεύθη ἡ πολιτική—ἡ πολιτικὴ τοῦ διχασμοῦ καὶ τῆς ἀντιδράσεως κατὰ τοῦ δημοκρατικοῦ ἡμῶν πολιτεύματος —καὶ ὅτι ἡ ἐκμετάλλευσις αὕτη ἀποβλέπει οὐχὶ εἰς τὴν κατοχύρωσιν τῆς Ὀρθοδόξου «πίστεως», ἀλλ' εἰς τὴν χρησιμοποίησιν μιᾶς ἀμαθοῦς ἀντιδράσεως χάριν τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς μοναρχίας.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται, ὡς ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, νὰ συζητήσωμεν πρὸς τοὺς ὑπερμάχους τῆς φαιδρᾶς ἰδέας τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ παλαιοῦ ἡμερολογίου. Αἰσθανόμεθα σήμερον τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξετάσωμεν εἰς τί ὀφείλεται τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς γελοίας ταύτης κινήσεως ἡ Κοινωνία, ἡ Πολιτεία καὶ ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ὅλη περὶ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον κίνησις πηγάζει πρωτίστως ἐκ τῆς παρ' ἡμῖν ***θρησκευτικῆς ἀμαθείας τοῦ πολλοῦ λαοῦ***, ὅστις θεωρεῖ ὡς ζήτημα ***πνευματικόν***, ὡς ***ἄρθρον πίστεως***, τὸ ἀπολύτως τυπικὸν ζήτημα τοῦ ἡμερολογίου, καὶ πιστεύει ὅτι ***ἁμαρτάνει*** ὁ ἑορτάζων τὰ Χριστούγεννα ἢ τὰ Θεοφάνεια 13 ἡμέρας ἐνωρίτερον τῆς μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένης ἡμερομηνίας. Εἶναι δὲ ἡ ἀντίληψις αὕτη μία μόνον ἐκδήλωσις τῆς τόσον γενικευμένης παρὰ τῷ Ἑλληνορθοδόξῳ πληρώματι ἀντιλήψεως, ὅτι ***θρησκεία εἶναι οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τύποι***. Μήπως πρὸ ὀλίγων ἐτῶν δὲν εἴδομεν ἄλλην παραπλησίαν ἐκδήλωσιν τῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως, ὅταν αἱ λαϊκαὶ μᾶζαι, ὄχι ἀποκέντρων ἐπαρχιακῶν περιφερειῶν, ἀλλ' ἐν μέσαις Ἀθήναις, ἠρνοῦντο νὰ παραδεχθοῦν λειτουργίας τελουμένας ὑπὸ ἱερέων, οἵτινες, ἀκολουθοῦντες τὸ καθ' ὅλα ἀξιομίμητον καὶ ἀξιέπαινον παράδειγμα τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ νῦν Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ὡς καὶ τοῦ νῦν Μ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ τότε ἀρχιμανδρίτου κ. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἔκοψαν τὰς «κοτσίδας» καὶ τὰς γενειά-

δας αὐτῶν; Χθὲς ἔτι παρέστημεν καθ᾽ ὁδὸν αὐτήκοοι μάρτυρες μιᾶς σκηνῆς, καθ᾽ ἣν εἷς τῶν διαπληκτιζομένων εἶπεν εἰς τὸν ἕτερον: «Ὁ παππᾶς ποῦ σὲ ἐβάφτισε θὰ ἦτο ξουρισμένος!» Καὶ οἱ διὰ τῆς καινοτομίας τῆς τακτοποιήσεως τῶν ἀγρίων μαλλιῶν καὶ γενειάδων ἀξιεπαίνως θελήσαντες νὰ προσδώσωσιν εἰς τοὺς Ὀρθοδόξους κληρικοὺς τὴν ἐμφάνισιν ἀνθρώπων καὶ ὄχι ἀγριανθρώπων, ἠναγκάσθησαν ἀπέναντι τῆς λαϊκῆς ἐξεγέρσεως νὰ ἀφήσωσι πάλιν ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὰς κοτσίδας καὶ γενειάδας των, ἵνα μὴ χαρακτηρισθοῦν ὡς «αἱρετικοὶ» καὶ «Μασσῶνοι»!!

Ὅλα ταῦτα δὲν εἶναι εἰμὴ συμπτώματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς νόσου — τῆς ***πνευματικῆς ἀμαθείας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.*** Καὶ λέγομεν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ συλλήβδην, διότι αἱ ὡς ἄνω ἐκδηλώσεις καὶ ἀντιλήψεις δὲν περιορίζονται δυστυχῶς εἰς τοὺς ἀγραμμάτους καὶ κοσμικῶς ἀμαθεῖς, ἀλλ᾽ ἐπεκτείνονται καὶ εἰς πολλοὺς ὁπωσδήποτε θεωρουμένους ὡς μεμορφωμένους καὶ ἀνήκοντας εἰς τὰς μεσαίας καὶ ἀνωτέρας λεγομένας τάξεις τῆς κοινωνίας, εὑρίσκουσι δὲ ζωηροὺς ὑπερμάχους καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, διδασκάλους, ἐπιστήμονας καὶ ἀρχιερεῖς ἀκόμη σπουδάσαντας εἰς ξένα Πανεπιστήμια!

Καὶ πῶς περιῆλθεν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὴν νοσώδη ταύτην κατάστασιν τῆς πνευματικῆς ἀμαθείας; ***Διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἐκκλησ. τύπων ἐν τῇ θρησκείᾳ αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγνοίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς.***

Λέγοντες ταῦτα δὲν θέλομεν νὰ θεωρηθῶμεν ὡς διεξάγοντες πόλεμον ἢ ὡς ἐμπνεόμενοι ὑπὸ ἐχθρότητος κατὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὅλως τοὐναντίον, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν ἐλευθερουμένην τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην ἀπὸ μερικῶν πληγῶν, αἵτινες ἐπηρεάζουσι τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ζωὴν καὶ ἀκμὴν καὶ ἐν πνεύματι ἀδελφικῷ νὰ ὑποδείξωμεν ποῦ ἔγκειται ἡ πηγὴ τοῦ κακοῦ καὶ ποῖα κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν εἶναι τὰ μέσα τῆς θεραπείας.

Τὸ πῶς εἰσήχθησαν οἱ πολυάριθμοι τύποι εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πῶς βαθμηδὸν ἀπερρόφησαν τὸ πνεῦμα, τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας, εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς μελετῶντας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν. Ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων διδάσκει ὅτι, ἐνῷ τύποι τινὲς εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς τὴν καλὴν ὀργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐνδείκνυνται ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, εἶναι ἐξ ἄλλου ἀνάγκη μεγίστης καὶ ἀγρύπνου προσοχῆς, ὅπως ἀκόμη καὶ οἱ ἀπολύτως ἀπαραίτητοι τύποι μὴ παραγκωνίσωσι τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ᾐσθάνθησαν πολλαὶ Ἐκκλησίαι καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων φωστήρων τοῦ Χριστιανισμοῦ καθ᾽ ὅλους τοὺς αἰῶνας, οὐδ᾽ εἶναι εὔκολον νὰ διαμφισβητηθῇ σοβαρῶς. Ὁ ἄνθρωπος ῥέπει φύσει πρὸς τὰς ἕξεις· συνειθίζει εὐκόλως καὶ σχεδὸν ἀσυνειδήτως εἰς τοὺς τύπους, εἰς τὰς συνηθείας, εἰς τὰ ἔθιμα.

Ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς ἐμφύτου ταύτης τάσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τείνει νὰ ὑποδουλοῦται εἰς αὐτὴν καὶ νὰ παραδίδῃ εἰς αὐτὴν τὴν κυριαρχίαν, ἥτις ἀνήκει εἰς μόνον τὸ ἐλεύθερον πνεῦμα. Καὶ τὸ ἀντίρροπον κατὰ τοῦ ὑπούλου τούτου κινδύνου ἐν τῷ κύκλῳ τῆς θρησκείας εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ***πνευματικὴ ἄσκησις,*** ἥτις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ***προσευχῆς*** καὶ τῆς ***μελέτης τῆς Ἁγ. Γραφῆς.***

Ὅταν λοιπὸν ἡ μὲν προσευχὴ περιορίζεται εἰς στερεοτύπους εὐχάς, ἀναγινωσκομένας ἐπ᾽ ἐκκλησίας, ἡ δὲ μελέτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἀποκλείεται ἢ παραμελεῖται, μοιραίως ***σταματᾷ ἡ πνευματικὴ ἄσκησις*** τοῦ Χριστιανοῦ καὶ παραδίδεται οὗτος δέσμιος εἰς τοὺς **τύπους**, εἴτε **καλοὺς** εἴτε **κακούς**, τότε δὲ ἐπέρχεται ἡ ***στείρωσις τῆς πνευματικῆς ζωῆς*** τῶν τε ἀτόμων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν— ἡ ***θρησκευτικὴ ἀρτηριοσκλήρωσις.***

Διὰ τοῦτο ἡμεῖς οἱ Εὐαγγελικοὶ Χριστιανοὶ ἀποδίδομεν τοσαύτην θεμελιώδη σημασίαν εἰς τὸ ζήτημα ***τῆς ἐκλαϊκεύσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς*** διὰ τῆς μεταφράσεως αὐτῆς εἰς γλῶσσαν καταληπτὴν, καὶ διὰ τῆς εὐθηνῆς ἐκδόσεως καὶ εὐρείας κυκλοφορίας αὐτῆς. Διότι πιστεύομεν ὅτι ὅσον εὐρύτερον τίθεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἡ πηγὴ τῆς Χριστ. θρησκείας, τόσον εὐρυτέρα θὰ ἦναι ἡ γνῶσις τοῦ τί ζητεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τόσον μεγαλητέραν ἐπιρροὴν θὰ ἀσκῇ τὸ Θεῖον θέλημα ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀτόμων καὶ ἑπομένως τῶν κοινωνιῶν, ἐκκλησιῶν καὶ ἐθνῶν.

Διὰ τοῦτο καὶ φρονοῦμεν ὅτι οἱ ἀνθιστάμενοι εἰς τὴν Νεοελληνικὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς παρ᾽ ἡμῖν χειρίστην προσφέρουσιν ἐκδούλευσιν εἰς τὸ ἔθνος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Δὲν ἀρκεῖ βεβαίως μόνη ἡ μετάφρασις. Χρειάζεται καὶ ἡ ἐπ᾽ ἐκκλησίας διδασκαλία. Ἀλλ᾽ ἡ μετάφρασις εἶναι ἡ βάσις, ὁ ἀρχικὸς ὅρος, τὸ θεμέλιον, ἐφ᾽ οὗ θὰ στηριχθῇ τὸ πνευματικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐφ᾽ ὅσον δὲ ἀπαγορεύεται (καὶ «ἀπολύτως» μάλιστα) ἡ μετάφρασις καὶ παραμελεῖται ἡ πνευματικὴ διδασκαλία, εἶναι ἀναπόφευκτον νὰ βλέπωμεν τὰς γελοίας μὲν ἀλλὰ καὶ θλιβερὰς ἐκδηλώσεις τῆς θρησκευτικῆς ἀμαθείας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀρτηριοσκληρώσεως, οἷα εἶναι τὸ κίνημα τῶν παλαιοημερολογιτῶν. Ὁ Ἀπόστολος πολὺ ἐπιγραμματικῶς λέγει: «Μὴ πλανᾶσθε· Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον» (Γαλάτ. Ϛ΄. 7,8). Ἐφ᾽ ὅσον δὲ σπείρομεν νεκροὺς τύπους καὶ Ἁγ Γραφὴν σαβανωμένην εἰς γλῶσσαν ἀκατάληπτον, μοιραίως θὰ ἐξακολουθήσωμεν θερίζοντες τὴν ἀξιοδάκρυτον συγκομιδὴν πνευματικῆς ἀρτηριοσκληρώσεως καὶ νέκρας, ἣν βλέπομεν πέριξ ἡμῶν σήμερον.

ΑΓΩΝ ΠΡΟΣ ΕΥΡΥΤΑΤΗΝ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΕΝ ΚΙΝᾼ

Ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς τὰ θυλάκια καὶ τὰς καρδίας τοῦ Κινεζικοῦ λαοῦ —Τί κατώρθωσεν ἓν ἀντίτυπον τῆς Καινῆς Διαθήκης. —Ἐπίκλησις τῶν προσευχῶν τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ Γεωργίου Τ. Β. Δαΐβις.

Εἶναι ἔργον τῆς Θείας Προνοίας ἰδιαιτέρως ἐπίκαιρον κατὰ τὴν ἐποχὴν

ταύτην, καθ' ἣν ἡ Κίνα σπαράσσεται ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου, σπουδασταὶ δὲ καὶ πολιτικαὶ φατρίαι διενεργοῦσιν ἀντιχριστιανικὴν καὶ ἀντιξενικὴν ἐξέγερσιν, νὰ ἀρχίσῃ ἀγὼν πρὸς εὐρυτάτην καθ' ὅλον τὸ ἔθνος τῶν Κινέζων διάδοσιν τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ἀντιθέτως πρὸς τὴν γενικὴν ἐντύπωσιν τῶν ἐκτὸς τῆς Κίνας, τὸ μέγα πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ μάλιστα τῶν ἀγροτικῶν διαμερισμάτων εἰσέτι διάκειται φιλικῶς πρὸς τοὺς ἱεραποστόλους καὶ τοὺς ξένους. Οὐδεὶς δύναται νὰ προείπῃ ἐπὶ πόσον θὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ φιλικὴ αὕτη στάσις· ἀλλ' ὅμως ἡ ἱστορία τῶν ἱεραποστολῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ οὐδέποτε ἴσως πρότερον παρουσίασε λαὸν τοσοῦτον πρόθυμον νὰ δεχθῇ νέας ἰδέας, ὅσον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Διέρχεται ἡ χώρα ἐποχὴν ἀναστατώσεων, ἐποχὴν μεταβατικήν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἐποχὴν μεγάλης εὐκαιρίας.

Πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἡ ἰδέα τῆς εὐρείας καθ' ὅλον τὸ ἔθνος διανομῆς κομψῶν ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης ἦλθεν ἐνώπιον τῶν γραμματέων τῶν ἐν Κίνᾳ ἐργαζομένων Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν· οὗτοι δὲ παρέπεμψαν τὸ ζήτημα εἰς τοὺς ἱεραποστόλους. Ἐγκύκλιος ἐστάλη εἰς πλείονας τῶν 5000 ἱεραποστόλων δι' ἧς ἠρωτῶντο τί ἐνόμιζον περὶ τῆς τοιαύτης προτάσεως καί, ἐὰν ἐπεδοκίμαζον αὐτήν, πόσα ἀντίτυπα θὰ ἠδύνατο ἕκαστος νὰ διανείμῃ μετὰ τῆς δεούσης περισκέψεως καὶ ἐπιμελείας ἐν τῷ διαμερίσματί του. Οἱ ἱεραπόστολοι ἐκ καρδίας ἐπεδοκίμασαν τὴν ἰδέαν καὶ τὸ αἰτούμενον ἐπ' αὐτῶν ποσὸν ἀντιτύπων ἀνῆλθεν εἰς πλέον τῶν 600,000.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐγίνοντο πανταχόθεν συνδρομαί—καὶ ἐκτὸς τοῦ τακτικοῦ ἔργου τῶν Βιβλικῶν Ἑταιρειῶν—πρὸς ἐκτύπωσιν 700,000 ἀντιτύπων. Ἤδη προκειμένου νὰ γείνῃ σύγχρονος ἔναρξις τῆς διανομῆς ἁπανταχοῦ τῆς Κίνας, δευτέρα ἐγκύκλιος ἀπεστάλη πρὸς τοὺς ἱεραποστόλους, ἡ εἰς τὴν ὁποίαν ἀπάντησις θὰ ἀναβιβάσῃ πιθανῶς τὰ αἰτούμενα ἀντίτυπα σχεδὸν ἢ καὶ ἐντελῶς μέχρι τοῦ ἑκατομμυρίου.

Ὁ σκοπὸς τῆς προσπαθείας ταύτης εἶναι νὰ γείνῃ χρῆσις τῆς δωρεᾶς τοῦ βιβλίου, ὅπως δι' αὐτοῦ τὰ πλήθη ὁδηγηθῶσιν εἰς τὸ Ἀληθινὸν Φῶς, καὶ νὰ ἐνθαρρυνθῶσιν οἱ ἤδη ὑπάρχοντες Χριστιανοὶ Κινέζοι εἰς τὴν συστηματικὴν μελέτην τῶν Γραφῶν.

Ἀλλ' ἡ καθ' ὅλον τὸ ἔθνος δωρεὰν προσφορὰ τῶν ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι μόνον μέρος τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς προσπαθείας ταύτης. Ὁ κύριος σκοπὸς εἶναι νὰ ἐπέλθῃ μία πραγματικὴ ἀφύπνισις, ἡ ἔκχυσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μία μεγάλη πνευματικὴ ζωοποίησις.

Ἡ ἐγκύκλιος, ἥτις πέμπεται ἤδη πρὸς τοὺς ἱεραποστόλους, ἰδίως καλεῖ εἰς ἡνωμένην προσευχὴν ὑπὲρ ζωοποιήσεως τῆς Κίνας. Προτείνεται ὅπως οὐ μόνον οἱ ἱεραπόστολοι ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Κινέζοι Χριστιανοὶ δαπανῶσιν ὀλίγα λεπτὰ καθ' ἑκάστην, τὸ πρωΐ, εἰ δυνατόν, «ὑπὲρ ἐκχύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ τοὺς ἱεραποστόλους, ποιμένας, εὐαγγελιστάς, καὶ κατηχητρίας, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς Χριστιανούς· ὑπὲρ τοῦ καθαρισμοῦ καὶ τῆς ἀναζωπυρήσεως τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς γνώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅπως πολλαὶ ψυχαὶ

καταστῶσιν ὑπήκοοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἐλπίζεται δὲ ὅτι πολλαὶ χιλιάδες Χριστιανῶν εἰς ἄλλας χώρας θὰ ἑνώσωσι τὰς προσευχάς των ὑπὲρ ζωοποιήσεως τῆς Κίνας καὶ ὅπως ὁ Θεὸς εὐλογήσῃ τὴν καθ' ἅπαν τὸ ἔθνος διανομὴν τοῦ λόγου Του.

Εἰ καὶ θὰ βραδύνῃ ἐπί τινας ἔτι ἡμέρας ἡ σύγχρονος διανομὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅμως προκαταρκτική τις διανομὴ ἔχει ἤδη γείνει. Ἱεραπόστολος ἐν Χονάν, ὁ κ. Ῥάϊδιγκ, ὅστις ἐσχάτως συνελήφθη ὑπὸ λῃστῶν καὶ ἀπελύθη ἢ διέφυγε πρὸ μηνὸς περίπου, ἔγραψε ζητῶν ἐπειγόντως ἀντίτυπα τῆς Καινῆς Διαθήκης διὰ τὴν πόλιν του, ἥτις «διατελεῖ ἐν τρόμῳ καὶ ἀπογνώσει» ὡς ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν λῃστῶν καὶ στρατιωτῶν. Γράφει ὡς ἑξῆς:

«Πρό τινων μηνῶν ἠρώτησα ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ μοὶ ἀποσταλῶσι δύο χιλιάδες ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης διὰ τὴν πόλιν ταύτην καὶ τὰ πέριξ ὀκτακόσια περίπου χωρία. Ἡ πόλις αὕτη προσεβλήθη ἐσχάτως ὑπὸ μεγάλης συμμορίας λῃστῶν. Μετ' αὐτοὺς ἠκολούθησε διαρπαγὴ ὑπὸ χιλίων τριακοσίων στρατιωτῶν. Οἱ λῃσταὶ ἐφόνευσαν ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἀπήγαγον μεθ' ἑαυτῶν ἑπτακόσια πρόσωπα. Οὗτοι τώρα βασανίζονται ἵνα ἐπισπεύσωσι τὴν πληρωμὴν τῶν λύτρων.

«Ἡ πόλις διατελεῖ ἐν τρόμῳ καὶ ἀπογνώσει ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης. Αἰσθάνομαι ὅτι ***ὁ παρὼν καιρὸς*** εἶναι ὁ καταλληλότατος διὰ Χριστιανοὺς ἐργάτας ὅπως μεταβαίνοντες ἀπὸ καταστήματος εἰς κατάστημα καὶ ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν διανείμωσι τὸν Λόγον τῆς Ζωῆς. Δύνασθε νά μοι στείλητε ἀμέσως ὀλίγα ἀντίτυπα ἐκ τῶν δισχιλίων τὰ ὁποῖα ἐζήτησα;»

Εἰς αὐτὸν ἀπεστάλησαν χίλια ἀντίτυπα ταχυδρομικῶς, ἐπειδὴ ἡ ἀποστολὴ αὐτῶν ὡς ἐμπορεύματος θὰ ἦτο βραδεῖα καὶ οὐχὶ ἀσφαλής.

Αἱ καρδίαι τῶν Κινέζων εἶναι ἰδιαιτέρως εὐαίσθητοι καὶ ἕτοιμοι νὰ δεχθῶσι τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας· καὶ ἐπειδὴ ἡ μετὰ πίστεως προσευχὴ ἐκ πολλῶν καρδιῶν ἀνέρχεται πρὸς τὸν θρόνον τῆς Χάριτος ἐκ ταύτης τῆς χώρας καὶ ἐξ ἄλλων χωρῶν, δὲν θὰ ἐκπλαγῶ ἀκούων μετ' οὐ πολὺ ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐξεχύθη εἰς διάφορα μέρη τῆς Κίνας.

Ἀφ' ὅτου ἐπέστρεψα εἰς Κίναν εἶχα τὸ προνόμιον νὰ παρευρεθῶ εἴς τινας συνάξεις Χριστιανικῆς ἀναζωπυρήσεως ἐν Σαγκάῃ, διευθυνομένας ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Κινέζου εὐαγγελιστοῦ Λέλανδ Οὐόγγ. Οὗτος ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἀξιωματικὸς τοῦ Κινεζικοῦ Ναυτικοῦ. Μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του παρῃτήθη τῆς θέσεώς του καὶ ἤδη ἐπεδόθη ὁλοκλήρως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. Ἡ ἐκκλησία ἐν ᾗ ὁ κ. Οὐόγγ ὡμίλει ἦτο κατάμεστος ἀκροατῶν, μὲ δεκάδας τινὰς ἐπὶ τῆς ἐξέδρας. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοῦ ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν ἦτο ἡ τελεία αὐτοῦ φυσικότης καὶ ἁπλότης. Ἐφαίνετο ὡς λαλῶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἐτερμάτισε τὴν ὁμιλίαν του καὶ μὲ πολλὴν ἁπλότητα ἐκάλεσε τοὺς ἀποφασίζοντας νὰ ἀφιερωθῶσιν εἰς τὸν Κύριον νὰ προσέλθωσι πρὸς τὴν ἐξέδραν. Προσῆλθόν τινες, κατόπιν ἄλλοι, μετὰ ταῦτα ἄλλοι, ἐνῷ ἐψάλλετο κάποιος ὕμνος. Τὸ περιβάλλον ἦτο πλῆρες πνευματικῆς δυνάμεως. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τὰς λέξεις τοῦ ὕμνου, ἀλλὰ συνεκινήθην καὶ ἀνεμνήσθην ὁμοίαν σκηνὴν ἔν τινι

πολυπληθεῖ ἐκκλησίᾳ πόλεως τῆς Οὐαλλίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνταζωπυρήσεως.

Ὁ κ. Οὐὸγγ εἶναι ἐμπεποτισμένος μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἀναγινώσκει ἕνδεκα κεφάλαια τῆς Γραφῆς καθ' ἑκάστην· ἤτοι πέντε ψαλμούς, ἓν κεφάλαιον τῶν Παροιμιῶν, τρία ἕτερα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ δύο κεφάλαια ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Αὐτὸς ἐζήτησε 5.000 ἀντιτύπων πρὸς διανομήν· μοὶ εἶπε δὲ ὅτι τελευταίως ἐνόησε περισσότερον τὴν ἀλήθειαν ἐν Ἠσ. νε' 11: ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ «**θέλει ἐκτελέσῃ**» καὶ «**θέλει εὐοδωθῇ**». Ὁ κ. Οὐὸγγ ὁμοῦ μετ' ἄλλων Χριστιανῶν σχεδιάζει νὰ διέλθῃ τρεῖς ἡμέρας ἐν προσευχῇ ὑπὲρ πνευματικῆς ζωοποιήσεως τῆς Κίνας.

Ἐσχάτως ἱεραπόστολός τις τῆς ἐπαρχίας Κιαγκσοῦ, ὁ κ. Ἰωάννης Κ. Δεκόρν, μοὶ ἀνέφερε σπουδαῖον παράδειγμα τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Πρὸ δύο ἐτῶν ὁ κ. Δεκόρν ἔλαβεν 100 ἀντίτυπα ἰδιαιτέρας ἐκδόσεως ἐγκολπίου Καινῆς Διαθήκης διὰ τὴν περιφέρειάν του. Ἐξ αὐτῶν ἔδωκεν ἀντίτυπά τινα εἴς τινα ἱεροκήρυκα, παραγγέλλων αὐστηρῶς νὰ μὴ δώσῃ ἐξ αὐτῶν εἰ μὴ μόνον εἰς ἐνήλικας, καὶ ἐκ τούτων μόνον εἰς ἐκείνους ὅσοι ἤθελον ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ φέρωσι τὸ βιβλίον μεθ' ἑαυτῶν καὶ θὰ τὸ ἀναγινώσκουν· ἀλλὰ παρὰ τὴν ῥητὴν παραγγελίαν τοῦ ἱεραποστόλου ἓν ἀντίτυπον ἐδόθη εἰς χεῖρας δεκαετοῦς παιδίου.

Τὸ παιδίον ἔφερε τὸ βιβλίον εἰς τὸν οἶκόν του περὶ τὰ πέντε χιλιόμετρα μακράν. Καθ' ἑκάστην ἀνεγίνωσκον, εἴτε τὸ παιδίον, εἴτε ὁ πατήρ του, μεγαλοφώνως· τόσην δὲ ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς αὐτούς, ὥστε ὁ γεωργὸς οὗτος, ὡς τὸ πάλαι ὁ Κορνήλιος, ἐκάλεσε τὸν ἱεραπόστολον ἵνα ἀκούσῃ καλλίτερον περὶ τῶν περιεχομένων τοῦ βιβλίου. Κατ' ἀρχὰς ὁ πάππος δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τι ἐκ τῆς νέας ταύτης «διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ».

Ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἡ οἰκογένεια ὅλη ἦσαν ἔνθερμοι Βουδδισταί. Εἶχον ἄνω τῶν 36 εἰδώλων ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔκαμνον ἄνω τῶν 100 προσκυνήσεων καθ' ἑκάστην. Ἀλλ' ἤδη τὸ πᾶν μετεβλήθη. Ὁ οἶκος μετεμορφώθη. Τὰ εἴδωλα κατεστράφησαν. Ὕμνοι καὶ δοξολογίαι ἀνέρχονται πρὸς τὸν ἕνα ἀληθινὸν Θεόν. Τρεῖς γενεαὶ—πάππος, πατὴρ καὶ υἱὸς—ζητοῦσι τὸ βάπτισμα. Πρό τινων μηνῶν ὅτε ὁ ἱεραπόστολος ἐξήτασε τὸν πάππον καὶ ἠρώτησε τὶ ἐγίνωσκε περὶ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἐκεῖνος ἀπεκρίθη. «Δὲν ξέρω πολλὰ διὰ τὴν διδασκαλίαν ἀλλὰ ξέρω ὅτι ἤμουν ἁμαρτωλὸς καὶ ὁ Ἰησοῦς μὲ ἔσωσεν».

Ἴσως εἰς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐκτιμᾶται τόσον τὸ δῶρον ἑνὸς βιβλίου ὅσον μεταξὺ τῶν Κινέζων. Τρέφουσι μεγάλην ὑπόληψιν ἐξικνουμένην μέχρι σεβασμοῦ διὰ τοὺς γραπτοὺς αὐτῶν «χαρακτῆρας»· διὰ τοῦτο χαίρουσι λαμβάνοντες βιβλίον καὶ μάλιστα τὸ Βιβλίον τῶν βιβλίων.

Αἱ τρεῖς Βιβλικαὶ Ἑταιρεῖαι αἱ ἐργαζόμεναι ἐν Κίνᾳ ἐγκαρδίως συνεργάζονται διὰ τὴν προσπάθειαν ταύτην τῆς καθ' ὅλον τὸ ἔθνος διανομῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ὁ κ. Σέππαρδ, γραμματεὺς τῆς Βρετανικῆς καὶ Ξενικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, ὁ κ. Κάρλτον Λαῖσυ γραμματεὺς τῆς Ἀμερικανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, καὶ ὁ κ. Οὐῶλτερ Μίλσυαρ, γραμματεὺς τῆς Ἐθνικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας τῆς Σκωτίας ἐπισπεύδουν τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὸ δέσιμον, ἀνέλαβον δὲ καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα πρὸς μεταφορὰν τῶν βιβλίων εἰς χεῖρας τῶν ἱεραποστόλων.

Ἡ κ. Ταίϋλορ, νύμφη τοῦ Ι. Χοῦδσον Ταίϋλορ, ἱδρυτοῦ τῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Κίνας Ἀποστολῆς, μοὶ ἔλεγε ἐσχάτως ὅτι «ὑπάρχει θαυμάσιον πνεῦμα ἐρεύνης μεταξὺ τῶν Κινέζων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην». Τίς δύναται νὰ εἴπῃ ἂν ὅλη αὕτη ἡ ζύμωσις καὶ ἀναστάτωσις καὶ ἀνησυχία δὲν θὰ φανῇ ὅτι εἶναι κατὰ θείαν Πρόνοιαν—ἡ ἀνασκαφὴ τῆς χέρσου γῆς πρὶν ἀκολουθήσωσιν αἱ βροχαὶ τῆς θείας εὐλογίας; Ἀναμφιβόλως ἡ διὰ χειρῶν ἀνδρῶν ἀφιερωμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ, ἱεραποστόλων τε καὶ ἐγχωρίων Κινέζων ἐργατῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἐνίδρυσις 700.000 ἢ 1,000,000 ἀντιτύπων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἰς Κινεζικοὺς οἴκους καὶ Κινεζικὰς καρδίας θὰ ἀποβῇ ἰσχυρὸς παράγων διὰ μεγάλην πνεματικὴν ἀφύπνισιν.»

Ὁ Δαυεὶδ διεκήρυξεν ὅτι οἱ παραμένοντες πλησίον τῆς ἀποσκευῆς πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ἐξ ἴσου μερίδιον ἐκ τῶν λαφύρων, ὥςκαὶ οἱ εἰςτὴν μάχηνἀπερχόμενοι. Οἱ ἀναγινώσκοντες τὰς γραμμὰς ταύτας δὲν εἶναι ἴσως δυνατὸν νὰ ἔλθωσιν εἰς Κίναν ὅπως βοηθήσωσιν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ Βιβλίου καὶ ὅπως κερδίσωσι ψυχάς· ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ δωματίου σου προσευχόμενος ἐνθέρμως εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου, δύνασαι νὰ ἔχῃς ζωτικὴν καὶ ἔνδοξον μερίδα ἐν τῇ διανομῇ τοῦ Βιβλίου, ἐν τῇ καθοδηγήσει πολλῶν εἰς τὸ Φῶς.

Ἑνούμενος μετὰ χιλιάδων ἐν Κίνᾳ, δαπάνησον ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας καθ' ἑκάστην ἐν προσευχῇ ὑπὲρ ἐκχύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπὶ ἱεραποστόλους ποιμένας, εὐαγγελιστάς, κατηχητρίας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς Χριστιανούς, πρὸς καθαρισμὸν καὶ ἀναζωπύρησιν τῆς ἐκκλησίας, πρὸς διάδοσιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ· καὶ ὅπως πολλαὶ ψυχαὶ καταστῶσιν ὑπήκοοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ Σαγκάης τῆς Κίνας. *Ξ. Π. Μ.*

ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΠΛΟΥΣΙΟΙ

(Διήγημα)

Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Φρανσουᾶ Κοππέ.

Μία ὁμίχλη, ποὺ κόπτεται μὲ τὸ μαχαῖρι—ὁμίχλη παραμονῆς Χριστουγέννων—μέσα εἰς τὴν ὁποίαν οἱ φανοί, τοὺς ὁποίους εἶχον ἀνάψει ἀπὸ τὰς τέσσαρας καὶ ἥμισυ τὸ ἀπόγευμα, δὲν ἀνέδιδον εἰμὴ χλωμοὺς κύκλους κιτρίνου φωτός, ἐνῷ αἱ ἀμυδραὶ σκιαὶ τῶν διαβατῶν, σπευδόντων μὲ τὰς χεῖρας βυθισμένας εἰς τὰ θυλάκια τῶν ἐπανωφορίων των, μὲ τὰ περιλαίμιά των ἀνασηκωμένα μέχρι τῶν ὤτων, διήρχοντο κτυπῶσαι τὸ πεζοδρόμιον μὲ τοὺς πόδας των, ὡσὰν νὰ ἦσαν θυμωμέναι.

Καὶ τί συναυλία βηχῶν! Τί ρεῦμα καταρροῆς! Κούχ! τσοῦ! Ἀτσί! καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς λεωφόρου. Ὅλοι—μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί—ἔθυον εἰς τὸ συνάχι ἢ εἰς τὴν γρίππην.

Ἄσχημα Χριστούγεννα, πράγματι. Καὶ πόσον εἶναι παρήγορος ἡ σκέψη ὅτι ἡ Βηθλεὲμ εὑρίσκεται ὑπὸ οὐρανὸν γλυκύν, καὶ ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐγεννήθη εἰς σταῦλον, ὅπου ἡ θαλπερὰ ἀναπνοὴ τοῦ βοὸς καὶ τῆς ὄνου ἐθέρμαινον τὴν ριγῶσαν γυμνότητά Του. Φαντασθῆτε ἂν ἡ Γέννησις ἐκείνη εἶχε συμβῆ εἰς τὸ φοβερὸν κλίμα τῶν Παρισίων, κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐργασία διὰ τοὺς μαραγκούς, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἔλλειψις ἀπὸ ὅλα, ἰδίως ἀπὸ καυσόξυλα καὶ κάρβουνα. Πῶς θὰ συνετηρεῖτο τὸ Βρέφος ἐκεῖνο, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας;

Καὶ ἂν δὲν ἔζη;... Ὁποία ἀνυπολόγιστος ζημία! Διότι ἐκτὸς πάσης θρησκευτικῆς ἰδέας καὶ τοῦ τόσον παρηγόρου ἠθικοῦ διδάγματος, τὸ ὁποῖον ἐγκαρδιώνει τόσον μέγα μέρος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ δεκαεννέα καὶ πλέον αἰῶνας, δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα συγκινητικώτερον ἀπὸ τὴν χαρμόσυνον αὐτὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων, ἀπὸ τὴν γενικὴν διάχυσιν καὶ φαιδρότητα, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως ἑνὸς μικροῦ βρέφους.

Κατὰ τοιαύτας ὁμιχλώδεις ἡμέρας τοῦ χειμῶνος εἶναι εὐχάριστον νὰ κάθηται κανεὶς εἰς τὸ σπῆτι, καὶ ἀκριβῶς, τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ Ἀββᾶς Μουλέν, ὁ γηραιὸς ἐφημέριος τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶχε σχεδὸν ἀποκοιμηθῆ πρὸ τῆς ἑστίας του, ἐνῷ ἀνεγίνωσκε τὸ Ὡρολόγιόν του.

Λαμπρὸς τῷ ὄντι ἄνθρωπος, ἦτο αὐτὸς ὁ Ἀββᾶς Μουλέν, ἀλλ' ἁπλοῦς καὶ ὄχι καμμία μεγαλοφυΐα. Μὲ τὴν ἀφελῆ πίστιν χωρικοῦ καὶ μὲ τὰς ἀνεπιτηδεύτους ἀρετάς του, ἀπετέλει ἐξαίρεσιν μεταξὺ τοῦ Παρισινοῦ κλήρου, τοῦ ἐν γένει τόσον ἐκζεζητημένου, τόσον κοσμικοῦ, καί,—θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω— τοῦ ἔχοντος τόσον γενναίαν δόσιν σκεπτικισμοῦ. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχεν ἐξασκήσει τὸ ἱερόν του ὑπούργημα εἰς τὰ προάστεια τῶν Παρισίων, εἰς τὰς πτωχοτέρας ἐνορίας καὶ τὰς λαϊκωτέρας συνοικίας, ἐν μέσῳ τῶν ἀπόρων. Ἐκεῖ ἐπὶ ἔτη εἶχε δώσει ἀπειράριθμα δείγματα ἀφελοῦς καὶ ἐξαισίας φιλανθρωπίας. Ἀκόμη καὶ ἡ πατρική του περιουσία, ἀνερχομένη εἰς ἐτήσιον εἰσόδημα χιλιάδων τινῶν φράγκων, εἶχε περάσει ὁλόκληρος ἐκεῖ, μέχρι τελευταίου ὀβολοῦ, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πτωχῶν του ἐνοριτῶν. Εἶχε μάλιστα περιπέσει καὶ εἰς χρέος, χάριν τῶν πτωχῶν του, χρέος τὸ ὁποῖον ἐπιπόνως ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐξώφλει. Καὶ ποῖος θὰ τὸν κατηγορήσῃ διὰ τοῦτο; Τὸ νὰ δανείζεταί τις διὰ νὰ δίδῃ, τὸ νὰ περιέρχεται εἰς πενίαν διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἀνακουφίζῃ τὴν δυστυχίαν, — τοῦτο δὲν εἶναι σοσιαλισμὸς τῆς ἀρίστης ποιότητος;

Εἰς τοὺς ὑψηλοὺς κληρικοὺς κύκλους ἐμειδίων, ὅταν ἀνέφερον τὸ ὄνομα τοῦ Ἀββᾶ Μουλέν, ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὸν ἐκτίμησις ἦτο γενική, ὅτε δὲ εἶχε πλέον μείνει ἀπένταρος, τὸν διώρισαν εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα, πλουσίαν ἐνορίαν, ὅπου τοὐλάχιστον ὑπῆρχε πιθανότης ὅτι δὲν θὰ ἀπέθνησκε τῆς πείνης, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλουσίων τραπεζῶν, εἰς τὰς ὁποίας θὰ τὸν ἠνάγκαζεν ἡ θέσις του νὰ παρακάθηται τακτικά.

Ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς ἐδέχθη τὸν διορισμόν του χωρὶς ἐνθουσιασμόν, σπεύσας ἐν τούτοις νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπόν του, ἀλλ' ἡ καρδιά του καὶ ὁ νοῦς του ἔμενον προσκεκολλημένοι εἰς τοὺς πρώην ἐνορίτας του, — τοὺς ἀγαπητούς του ρακοσυλλέκτας τῆς ἀπορωτάτης συνοικίας τῶν Παρισίων, τῶν ὁποίων ἐτήρει ἐνθύ-

μιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔπιπτε τὸ βλέμμα του καθεκάστην πρωΐαν μόλις ἐξύπνα,— ἕνα σταυρὸν σχηματισμένον ἐντελῶς ἀπὸ καύκαλα μυδίων, ἀνηρτημένον ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἄνωθεν τοῦ σημείου, ὅπου ἐγονάτιζε νὰ προσευχηθῇ. Αἱ λαϊκαὶ αὐταὶ ροπαὶ δὲν ἤργησαν νὰ ἀνακαλυφθοῦν ὑπὸ τοῦ ἱεραρχικῶς προϊσταμένου του, κράματος ἀριστοκράτου μεγιστᾶνος καὶ ἱεράρχου, ὅστις ἀντιλαμβανόμενος ὅτι ὁ Ἀββᾶς Μουλὲν δὲν ἦτο κάτοχος τῶν ἀπαιτουμένων χαρισμάτων, ὥστε νὰ ἦναι εὐπρόσδεκτος ὡς ἱεροκῆρυξ, εἰς τὸ ἁβρὸν ἐκεῖνο ἐκκλησίασμα τὸν ἀπέσπασεν εὐθὺς ἀπὸ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου Λόγου, καὶ τοῦ ἀνέθεσεν ὅλα τὰ ἀνιαρὰ καὶ ἐπίπονα καθήκοντα τῆς ἐνορίας,—κηδείας, κατηχήσεις, ἐξομολογήσεις, ἰδίως τὰς ἐξομολογήσεις τῶν ἀποβλήτων τῶν ἄλλων ἐξομολογητῶν — τῶν φλυάρων καὶ τρελλῶν γυναικῶν τὰς ὁποίας οἱ συνάδελφοί του διὰ παντὸς τρόπου ἀπεμάκρυνον ἀπὸ τὸ ἐξομολογητήριόν των—ἐδέχθη δὲ ὅλας ταύτας τὰς ἀγγαρείας μὲ ὑπομονὴν ὄντως εὐαγγελικήν, διότι ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν Χριστιανῶν, οἱ ὁποῖοι δέχονται ὅλα τὰ δυσάρεστα, διὰ νὰ τὰ προσφέρουν ὡς θυσίαν εἰς τὸν Θεόν.

Τὴν παραμονὴν ἐκείνην τῶν Χριστουγέννων, ἐκάθητο βυθισμένος εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις, διότι δὲν εἶχε χρήματα διὰ νὰ κάμῃ τὸ παραμικρὸν δῶρον εἰς τοὺς πτωχούς του, ὅτε ἀπότομον κρούσιμον τοῦ κώδωνός του τὸν ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ ρεμβασμοῦ του. Μὴ ἔχων ὑπηρεσίαν, ἔσπευσε νὰ ἀνοίξῃ μόνος του τὴν θύραν, καὶ εὑρέθη ἐνώπιον ὑψηλοῦ καὶ εὐσώμου ἀνδρός, ὅστις ἔφερε μακρὸν ἐπανωφόριον ταξειδίου καὶ πλατύγυρον πῖλον, εἶχε δὲ φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν ὅλως ἀσυνήθη ἀποφασιστικότητα, τὴν ὁποίαν ἐνίσχυε καὶ μακρά τις γενειάς, ἐνῷ τὸ ἄνω χεῖλος ἦτο ἐξυρισμένον κατὰ τὸν λεγόμενον Ἀμερικανικὸν τρόπον.

—Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ χαιρετίσω τὸν Ἀββᾶν Μουλέν; ἠρώτησεν ὁ ξένος ἀποκαλυπτόμενος.

—«Μάλιστα, κύριε.»

—«Ἐπιτρέψατέ μου λοιπὸν νὰ συστήσω τὸν ἑαυτόν μου. Εἶμαι ὁ Ἀδὰμ Χάρισσον, ἔμπορος ἁλιπάστων χοιρείων κρεάτων εἰς Σικάγον, καὶ παρακαλῶ ὅπως μοὶ κάμητε τὴν χάριν μικρᾶς συνδιαλέξεως. Μὴ σᾶς τρομάξῃ ἡ ὄψις τῆς γενειάδος μου καὶ τὸ ἄγριόν μου ὕφος. Ἡ μικρὰ χάρις, τὴν ὁποίαν ἔχω νὰ σᾶς ζητήσω, εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐλπίζω νὰ προθυμοποιηθῆτε νὰ μοὶ τὴν παράσχητε, καὶ ἐγὼ ἐξ ἄλλου δὲν θὰ λησμονήσω τοὺς πτωχούς σας.

Αἱ τελευταῖαι αὗται λέξεις ἀνεψύχωσαν τὸν ἀγαθὸν ἱερέα, ὅστις πάραυτα εἰσήγαγε τὸν ἐπισκέπτην εἰς τὴν μικράν του αἴθουσαν, καὶ πλησιάσας κάθισμα πρὸς τὴν ἑστίαν, εἶπε, φιλοφρόνως μειδιῶν:

—«Καθήσατε, κύριε, καὶ εὐαρεστηθῆτε νά μοι εἴπητε, εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος.»

Ὁ ξένος ἔρριψε τὸν πῖλόν του ἐπὶ τοῦ τάπητος, ἐξεκούμβωσε τὸ ἐπανωφόριόν του καὶ ἐκάθησε, σταυρώσας τὰ γόνατά του καὶ τείνας πρὸς τὴν φλόγα τὸ πέλμα τῶν ὑποδημάτων του. Ἀποτόμως τότε, θωπεύων τὴν μακράν του γενειάδα, εἶπε:

«Ἀλήθεια, μὲ ἐκλαμβάνετε πραγματικῶς ὡς Ἀμερικάνον;» Τότε διὰ πρώτην φοράν, ὁ Ἀββᾶς Μουλὲν παρετήρησεν ὅτι ὁ ἐπισκέπτης του ὡμίλει τὴν Γαλλικήν, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ξένην προφοράν.

— «Τὸ βέβαιον εἶναι, — ὑπέλαβεν ὁ ξένος—ὅτι τὸ ὄνομα Ἀδὰμ Χάρισσον εἶναι μᾶλλον ψευδώνυμον. Ἂν καὶ πραγματικῶς κατοικῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ πωλῶ παστὰ χοιρινὰ εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ Σικάγου, εἶμαι ἁπλούστατα.... ὁ Ρενωδέλ, ὁ πρῴην τραπεζίτης τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Ὠνωρίου, ὁ Ρενωδὲλ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸ 1886 ἐδραπέτευσε μὲ τὸ ταμεῖον τῆς Τραπέζης καὶ κατεδικάσθη ἐρήμην εἰς εἴκοσι ἐτῶν καταναγκαστικὰ ἔργα, διὰ πλαστογραφίαν καὶ καταχρήσεις.»

Κατάπληκτος, ὁ Ἀββᾶς Μουλὲν δι᾽ αὐτομάτου κινήσεως ἀπεμάκρυνε τὸ κάθισμά του ἀπὸ τὸν ξένον.

—«Ἂν καὶ δὲν μὲ εἴδατέ ποτε, δὲν θὰ ἀγνοῆτε τὴν ἱστορίαν μου, καθόσον ἦσθε ἄλλοτε ὁ πνευματικὸς τῆς μακαρίτιδος συζύγου μου. Ἤμην χῆρος τρία ἔτη ὅτε διέπραξα τὸ ἔγκλημα. Ἐὰν ἔζη ἐκείνη, πιθανὸν νὰ ἔμενα τίμιος... Ἀλλὰ σᾶς γνωρίζω καὶ ἐγώ·— ἡ Ἰουλία μου συχνὰ μοῦ ὡμιλοῦσε διὰ τὸν καλόν της ἱερέα,— τὸν ἱερέα τῶν ῥακοσυλλεκτῶν. Καὶ ἐπειδὴ σᾶς γνωρίζω ὡς καλὸν ἄνθρωπον, ὅστις δὲν θὰ μὲ προδώσῃ, ἔρχομαι πρὸς ἐσᾶς ἐν πάσῃ πεποιθήσει. Ἔκαμα κακά;...»

Καὶ μὲ τὴν ἐρώτησιν αὐτήν, ὁ ψευδο-Ἀμερικανὸς ἐσηκώθη καὶ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Ἀββᾶ Μουλὲν δύο ὀφθαλμοὺς χρώματος χαλύβδου, διαπεραστικοὺς ὅσον καὶ τὸ ὁμώνυμον μέταλλον.

— «Ἀναμφιβόλως,» ἐψέλλισεν ὁ Ἀββᾶς Μουλὲν — «δὲν ἔχετε νὰ φοβηθῆτε τίποτε ἐκ μέρους μου. Τὸ ἱερόν μου ἐπάγγελμα, τὸ σχῆμά μου, μοῦ ἐπιβάλλουν τὴν μεγίστην ἐπιείκειαν. Ἀλλ᾽ εἰς τί δύναμαι νὰ σᾶς ἦμαι χρήσιμος;»

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Ρενωδὲλ ἔσυρεν ἔκ τινος ἐσωτερικοῦ θυλακίου τοῦ ἐπανωφορίου του ὀγκῶδες χαρτοφυλάκιον καὶ τὸ ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης.

—«Ἐδῶ, εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο, εὑρίσκονται, εἰς ἐπιταγὰς ἐπὶ τῶν γνωστοτάτων καὶ μᾶλλον ἀξιοχρέων Τραπεζῶν τῆς Γαλλίας, δύο ἑκατομμύρια διακόσια ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδες, ἑκατὸν πεντήκοντα τρία φράγκα — παραλείπω τὰ ἑκατοστά· τὸ ποσὸν τοῦτο ἀντιπροσωπεύει ἀκριβῶς τὸ κεφάλαιον, τόκον καὶ ἐπιτόκιον τῆς ὀφειλῆς μου ἀπέναντι ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἠδίκησα. Τὰ χρήματα αὐτὰ θέλω νὰ ἀποδοθοῦν εἰς τὰ τέσσαρα τελευταῖα θύματά μου, διότι τοὺς λοιποὺς τοὺς ἔχω ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐξοφλήσει. Ἔχασαν μικρότερα ποσά, καὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι ὡς πτωχότεροι ἦσαν μᾶλλον ἀξιολύπητοι· τοὺς ἐπλήρωσα λοιπὸν πρώτους αὐτούς, ταχυδρομικῶς.

Τώρα λοιπόν, κύριε, ἰδοὺ ἡ ἐκδούλευσις, τὴν ὁποίαν ζητῶ ἀπὸ σᾶς. Θὰ λάβετε τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦτο, μὲ τὰς διευθύνσεις τῶν τεσσάρων μου πελατῶν, θὰ μὲ ἀφήσητε ἐδῶ μόνον, πλησίον τῆς φωτιᾶς σας, ὅπου εἶμαι βέβαιος ὅτι κανεὶς δὲν θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ συλλάβῃ, σεῖς δὲ θὰ καταβῆτε εἰς τὸν δρόμον, καὶ ὁ ἁμαξηλάτης, ὅστις περιμένει κάτω, θὰ σᾶς μεταφέρῃ εἰς τὰς τέσσαρας αὐτὰς διευθύνσεις, ὅπου χάρις εἰς τὸ σχῆμά σας θὰ σᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἴδητε αὐτοπροσώπως τὰ ἐν λόγῳ τέσσαρα ἄτομα, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ θὰ ἀποδώσητε τὰ χρήματα, λαμβάνων καὶ ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως. Θὰ μοῦ φέρετε τὰς ἀποδείξεις καὶ ἐγὼ διὰ τῆς αὐτῆς ἁμάξης θὰ ἀναχωρήσω διὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ὅπως διὰ τοῦ τραίνου τοῦ μεσονυκτίου φθάσω εἰς τὴν Χάβρην, ἐκ τῆς ὁποίας αὔριον τὸ πρωῒ τὸ ἀτμόπλοιον

«Νορμανδία» θὰ μὲ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸν Παλαιὸν Κόσμον διὰ παντός. Καὶ θὰ μείνουν ἐδῶ χίλια φράγκα διὰ τοὺς πτωχούς σας... Δέχεσθε;»

Ὁ Ἀββᾶς Μουλὲν δὲν ἦτο πνεῦμα ἔξοχον... Τοῦτο ἐλέχθη ἤδη, καὶ ὁμολογουμένως, τὰ γεγονότα τῆς ἑσπέρας ἐκείνης ἦσαν ἱκανὰ νὰ παραζαλίσουν κεφαλὴν πολὺ ἰσχυρωτέραν ἀπὸ τὴν ἰδικήν του.

Ἀπίστευτα πράγματα! Ἐν πρώτοις ἡ παρουσία ἑνὸς καταχραστοῦ, ἑνὸς κλέπτου, ἐκεῖ, ἐν φιλικῇ συνομιλίᾳ! Ἔπειτα αὐτὸς ὁ καταχραστής, ὁ καταδικασμένος εἰς τὰ κάτεργα, νὰ παρουσιάζεται διὰ νὰ ἐξοφλήσῃ τοὺς πιστωτάς του μέχρι τελευταίου ὀβολοῦ, μὲ ἑκατομμύρια, τὰ ὁποῖα ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ θυλάκιά του ὡς νὰ τὰ κατέβαζεν ἡ βροχή. Ἐπιπλέον,—καὶ πρὸ πάντων!—χίλια φράγκα διὰ τοὺς πτωχούς του, τοῦ ἰδίου Μουλέν! Δηλαδὴ ἀρκετὰ διὰ νὰ κάμῃ ἕνα Χριστουγεννιάτικο τραπέζι εἰς ὅλους τοὺς ῥακοσυλλέκτας τοῦ Ὀρτυκοκάμπου, ἀρκετὰ διὰ νὰ ἐνδύσῃ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν τὰ πέντε ὀρφανὰ τῆς ὁδοῦ Κρουλεμπάρμπης, μὲ ἕνα εἰκοσάφραγκο εἰς τὴν τσέπην τοῦ γελέκου καθενὸς ἐξ αὐτῶν· ἀρκετὰ διὰ τὸ λάδι τῆς μουρούνας καὶ τὸ κρασὶ τῆς κίνας τῆς μικρᾶς Οὐρανίας, ἀρκετὰ διὰ νὰ στεφανώσῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ μὲ ἁρμόνιον, τὸν καρβουνιάρην τῆς ὁδοῦ Ἀρμπαλὲτ μὲ τὴν μικρὰν ἐργάτιδα τῶν τεχνητῶν μαργαριτῶν τῆς ὁδοῦ Φὲρ-ἀ-Μουλέν....

Καταπληκτικὰ γεγονότα.... ἕνας μύθος τῆς Χαλιμᾶς! Ὁ γηραιὸς ἱερεὺς ἠναγκάσθη νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ κάθισμά του διὰ νὰ πεισθῇ ὅτι δὲν ὠνειρεύετο.

Ἀλλ' ὄχι, δὲν ἦτο ὄνειρον. Ὁ ξένος μὲ τὴν μακρὰν γενειάδα ἐκάθητο ἐκεῖ, ὡς νὰ ἦτο εἰς τὸ σπῆτι του, μὲ τὸν ἕνα πόδα ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ἐκ δευτέρου ἤδη ἐρωτᾷ:

—«Δέχεσθε;»

—«Καὶ ἐρωτᾶτε;» ἀνεφώνησεν ὁ Ἀββᾶς Μουλέν. «Πῶς; Νὰ μὴ δεχθῶ νὰ συντελέσω εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς δυστυχίας, τῆς ὁποίας ὑπήρξατε πρόξενος; Ἀφοῦ ἀποδίδετε τὴν περιουσίαν των εἰς ἐκείνους τοὺς ὁποίους κατεστρέψατε! Ἔπειτα ἡ προσφορά σας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν.... Εἶναι πρᾶξις ἀξία παντὸς ἐπαίνου!.... Εἶμαι ἕτοιμος».

Ἀλλ' αἴφνης καταλαμβάνεται ὁ ἔντιμος ἱερεὺς ὑπὸ ἐνδοιασμοῦ. Πόθεν ἄραγε νὰ προέρχωνται τὰ χρήματα αὐτά; Βεβαίως ἀπὸ μεμολυσμένην πηγὴν—ἴσως ἀπὸ πηγὴν αἱματηράν! Τίς οἶδε ἂν ὁ πρώην τραπεζίτης, ὅστις ἔχει τόσην ὁμοιότητα μὲ λῃστὴν τῶν ὀρέων, δὲν διέπραξε καμμίαν ἄλλην κλοπὴν—ἂν δὲν ἐγύμνωσε τὸ *ἐξπρὲς* ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Καλλιφορνίαν, μεταχειρισθεὶς ἔνοπλον βίαν κατὰ τῶν ἐπιβατῶν;....

—«Συγχωρήσατέ με» ἐψέλλισε, «ἂν σᾶς ἀποτείνω μίαν ἀδιάκριτον ἐρώτησιν. Τὸ μυθῶδες τοῦτο ποσὸν—τὰ δύο αὐτὰ ἑκατομμύρια,—πῶς τὰ ἀπεκτήσατε;»

(ἀκολουθεῖ).